

accent

Har idrottsrörelsen blivit alkohol-
beroende? Stort bildreportage.

IDROTT & ALKOHOL

SVERIGE-
RESAN

SECOND HAND
GER NYTT LIV I
STOCKHOLM

MILJONPROJEKT I ÖRNSKÖLDSVIK

Största projektet någonsin
på föreningsnivå

UTREDNINGEN OM MISSBRUK KLAR

Accent går igenom alla
förslag som presenterats

FESTLIGT OCH FULLSATT

Vi besöker fem
distriktsårsmöten

ÖPPET FÖR STOR OCH LITEN!

Fler borde få uppleva roliga saker tillsammans. Som att mamma kan ta med barnen på fotbollsmatch eller farfar kan gå på teater med barnbarnen utan att behöva möta alkohol. Öppet för alla helt enkelt, öppet för stor och liten.

Visa ditt stöd för vår kampanj Stor och liten! Gör det genom att knyta fast en ballong.

Beställ material till Folknykterhetens vecka på www.iogt.se/fnv2011

30

Miljonprojekt i Örnsköldsvik. För ett par år sedan var föreningen på väg att läggas ned. I dag driver Vårblomman det största sociala projektet någonsin.

26

Tobakslobbyisterna. De har nått fram med budskapet att rökning är farligt. Vad kan vi lära av dem?

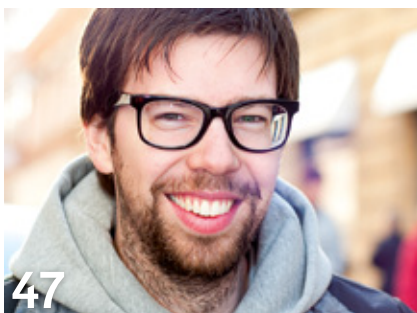
36

Bostad först. Ingemar i Helsingborg fick en ny lägenhet. Det blev starten på ett nytt liv.

22

Årsmötestider. Accent har besökt fem distriktsårsmöten och rapporterar om vad som hände där.

47

Marcus Karlsson arbetar med att skapa event, och tycker att det är något som IOGT-NTO kan bli bättre på.

Missbruksutredningen: Missbruk är inte ett socialt problem | 6

Missbruksvården ska ändras från grunden. Det har regeringens utredare Gerhard Larsson kommit fram till. När han presenterade missbruksutredningen i slutet på april föreslog han 70 ändringar.

Alkohol + Idrott | 16

Idrotten har gett sig in i krogbranschen. Öl, vin och sprit säljs för miljontals kronor i föreningarnas barer. Men serveringen sköts dåligt och omgärdas ofta av stökiga gäster och våld.

Inga på Vaddö lämnar över | 35

I sextio år har Inga Gustafsson från Vaddö varit aktiv inom nykterhetsrörelsen. Hon har varit juniörernas trygga famn i alla år. Nu, 84 år gammal, lämnar hon över stafettpippen till tre yngre förmågor.

Den alkoholberoende idrotten | 4

LEDARE Klubbarna behöver pengarna från alkoholen. Det leder till problem.

Våga värva en medlem | 49

FÖRBUNDSORDFÖRANDEN För att IOGT-NTO ska växa måste vi bli fler. Om vi alla värvar en medlem var kommer vi att dubbla vårt medlemsantal. Och det är du och jag som kan fixa det!

- + Kultur | 44
- + Narkokoll | 50
- + Krönika | 46
- + Korsord | 54

OMSLAGSBILD
Andreas Apell

FOTO: MATHIAS LOVSTRÖM

Chefredaktören.

Pierre Andersson

Klubbarna behöver pengarna från alkoholen. Det leder till problem.

Den alkoholberoende idrotten

När de bengaliska eldarna började flyga mellan läktarsektionerna var det något som brast i mig. Derby på Råsunda och återigen tilläts våldet skymma idrotten, kampen och glädjen.

Den brinnande lågan från en bengalisk eld håller en temperatur på över 800 grader. Nu stod supportrar från det ena laget och kastade dessa fyrverkeripjäser på motståndarlagets fans. Det är så nära mordförsök man kan komma.

För några veckor sedan hände det igen, nu på arenan i Södertälje. Knallskott. En assisterande domare träffades och kommer troligen att få men för livet.

Jag älskar passionen och engagemanget för det egna laget. Utan det blir det bara spelarnas fysiska prestationer kvar, det räcker inte. Men på läktarna ser jag också en utpräglad machokultur, inte sällan våldsblandad.

Att hålla alkohol på den här explosiva blandningen är att be om problem. Trots detta ser vi en tydlig trend: Alkoholserveringen på svenska idrottsarenor ökar kraftigt och klubbarna har slutat hymna. De erkänner att de gjort sig beroende av ölförsäljningen.

Svenska Fotbollförbundet gör en del lovvärda insatser när det gäller alkohol och ungdomar. Men så länge klubbarna sponsras av bryggerier och alkoholkrarna föder på arenorna blir engagemanget inte mycket värt.

Insändare.

SKRIV TILL OSS på accent@iogt.se
eller Box 12825, 112 97 Stockholm

Låt industrin stå för notan

Jag har en vision att regering och riksdag skulle våga fatta ett beslut med innebörden att alkoholindustrin skulle åläggas att stå för kostnaderna för alkoholens skadeverkningar.

Det är enorma kostnader vi skattebetalare får punga ut med. Likaväl som att vi som äger en bil ålades att betala en särskild avgift för vård av skadade i trafiken, bör alkoholindustrin stå för merparten av samhällets kostnader för alkoholens skadeverkningar.

SVEN ENGLANDER

IOGT-NTO LF 18 LINKÖPING

FOTO: ISTOCKPHOTO

Ändra medlemslöftet

En ändring av medlemslöftet skulle göra att vår trovärdighet att leva ett alkohol- och drogfritt liv stärks. Om vi nu vill ha nyktra/drogrfria missbrukare i vår gemenskap är trovärdigheten otroligt viktig!

En annan fråga i detta med medlemslöftet är ju hur aktivt arbetar vi för att tobaksanvändningen ska minskas?

EVA WESTERLUND

IOGT-NTO LEDSTJÄRNAN, BERGVIK

Kommentarer från webben om 2,25

■ "Intuitivt känns det fel att lättöl är tillåtet, 2,25 volymprocent är ingen försumbar alkoholhalt. Har också svårt att förstå meningen med att dricka lättöl när man är medlem i en nykterhetsförening. Jag ser ingen anledning till att man inte kan sänka gränsen i Sverige när föreningarna i de flesta andra länder har en betydligt lägre gräns."

SERGEI LINDHQVIST

■ "IOGT-NTO skall för sin egen trovärdighets skull införa en nollgräns."

NICKLAS GUSTAFSON

■ "För mig personligen har aldrig lättölsgränsen varit ett problem, men många gånger när jag värvat medlemmar har jag mötts av tveksamhet – framförallt när det handlar om människor i tolvstegsrörelsen."

ALEXANDER LAINE

Redaktionen. Det är vi som gör Accent.

accent

Accent ges ut av IOGT-NTO.

Pressläggning detta nummer: 2 maj
Nästa nummer kommer 10 juni

Pierre Andersson

Chefredaktör och ansvarig utgivare
08-672 60 51, pierre.andersson@iogt.se

Maria Zaitzewska Rundgren

Featureredaktör, reporter
08-672 60 56, maria.zaitzewska@iogt.se

Joanna Wågström

Nyhetsreporter
08-672 60 01, joanna.wagstrom@iogt.se

Mathias Lovström

Art director
08-672 60 53, mathias.lovstrom@iogt.se

Bildbehandling Ola Falk **Korrekturläsning** Gunborg Mellegård **Medverkande detta nummer** Andreas Apell, Ove Andersson, Jonas Forsberg, Sven Rosell, Erik Mårtensson **Adress** Accent, Box 12825, 112 97 Stockholm **Telefon** 08-672 60 50 **Fax** 08-672 60 01 **E-post** accent@iogt.se
Webbplats www.accentmagasin.se **IOGT-NTO:s förbundskansli** tel: 08-672 60 00, Besöksadress: Gammelgårdsvägen 38, Stora Essingen, Stockholm, www.iogt.se **Prenumeration (225 kr/år) och adressändring** 08-672 60 38, prenumeration@iogt.se, fax: 08-672 60 01
Annonsbokning Display Umeå, Gunilla Johansson, 090-71 15 04, gunilla.johansson@display-umea.se **Tryck** V-TAB, Vimmerby
Obeställt material Tidningen svarar inte för insända, obeställda texter och bilder samt förbehåller sig rätten att redigera insänt material.
Lagring Allt material i tidningen Accent lagras och kan publiceras elektroniskt. Icke anställda måste meddela eventuellt förbehåll mot sådan lagring och publicering. I princip publiceras inget material med sådant förbehåll.
Taltidning Accent finns även som gratis taltidning.
TS-kontrollerad upplaga 2010 32 000 ex **ISSN** 0345-0406. Medlem i Sveriges Tidskrifter.

SVERIGES
TIDSKRIFTER

TS

Våra Gårdar på IOGT-NTO-rörelsens kongresser

- Vi har **utställning**, besök oss och prata om fastigheter, kultur, bio, digitala lokaler och ungdomsutveckling.
- **Seminarium** lördag 2 juli 08.30–09.30 Tillgängliga lokaler för alla. Hur öka tillgängligheten för rörelsehindrade – ny verksamhet med mera.
- **Nattbio** i Järpen, fredag den 1 juli. Avresa 21.30. Info om digitala lokaler i bussarna, smakprov Digitala sändningar. Nattbio – förhoppningsvis en film som har premiär under hösten. Pris 100:– inkl allt med resa. Endast 150 platser.
Köp biljetter i mötesbyrån eller via Olle Häggström, 0733-72 63 52, olle.haggstrom@varagardar.se

Vi ses i Åre!

www.varagardar.se

S:t PETERSBURG & MOSKVA

4–10 OKTOBER 2011

En spännande resa till två världsmetropoler med olika karaktär. I S:t Petersburg, som anses vara en av världens vackraste städer, står konsten och kulturen i centrum medan Moskva, som präglas av den storslagna Stalinarkitekturen med Kreml och Röda torget, alltmer blir ett ledande affärscentra där även makten och administrationen samlas.

Vill du veta mer om våra resor? www.soberresor.se

Kontakta SOBER-resor, Rotevägen 2, 433 69 Sävedalen, tel 031-26 53 30 eller 070-345 55 09, e-mail: soberresor@telia.com, så sänder vi information.

Till skolavslutningen
kommer många föräldrar
att köpa skumpa.

Till sina tonåringar.

Informationsinsatsen som riktar sig till tonårs-föräldrar fortsätter och nu kan du och din förening beställa material i form av flygblad, affischer, dekaler och broschyrer kostnadsfritt.

Ta kontakt med **Helena Bergkvist**,
08-672 60 18 eller helena.bergkvist@iogt.se

TÄNK
OM

www.tänkom.nu

Årets Våra Gårdar-lokal 2011

*Det är kanske just Er förening som blir
2011 års Våra Gårdar Lokal!*

Alla har rätt att nominera kandidater till årets Våra Gårdar lokal. I nomineringen vill vi att ni kärnfullt beskriver varför just ert förslag är viktigt. Några kriterier är:

- Verksamhetsutvecklingen /verksamhetsomfattningen i lokalen, och vilka olika åldersgrupper som nås
- Lokalens standard, vad har gjorts för att höja standarden
- Marknadsföringen av lokalen, hur känd är lokalen
- Det ideella engagemanget för lokalen och dess verksamhet

Priset för 2011 är:

- Åran och 5 000:– till ett offentligt kulturprogram
- Två fria deltagare till ombudsmöte 2012 i Uppsala
- Artikel i Våra Gårdars tidning nr 4/2011
- Prisutdelning på "hemmaplan" .

Nomineringar sänds till Våra Gårdar,
Box 12825, 112 97 Stockholm,
eller per mail till
olle.haggstrom@varagardar.se,
senast den 5 september 2011.

"Kommer de verkligen svara på doktors frågor? Och vad händer om de svarar – kommer polisen då?"

Cecilia Giertha, vd på Sveriges Bryggerier, funderar på hur det ska gå till när läkare, enligt missbruksutredningens förslag, ska fråga narkomaner om deras drogvanor.

Alkohol orsakar tjocktarmscancer

MEDICIN Att alkohol kan orsaka olika cancerformer är välkänt. Nu adderas även tjocktarmscancer till listan.

Enligt en forskningsstudie som publicerats i British Medical Journal, är alkohol huvudorsaken till sjukdomen hos var tredje drabbad. Ju mer man dricker desto större risk för tjocktarmscancer.

Exakt vad det är i alkoholen som orsakar cancer vet man inte. Men en teori är att etanolet i spriten bidrar till en mutation i DNA. En annan teori är att alkohol ofta är förknippat med en osund livsstil där rökning och snabbmat ingår. Dessa faktorer sammantaget bidrar till en ökad cancerrisk.

Enligt forskarna skulle risken minska avsevärt om män höll sig till att dricka max en halvliter öl per dag eller max två glas vin, kvinnor halva den mängden.

MARIA ZAITZEWSKY RUNDGREN

Missbruksutredningen: Missbruk är inte ett socialt problem

Missbruksvården ska ändras från grunden. Det har regeringens utredare Gerhard Larsson kommit fram till. När han presenterade missbruksutredningen i slutet på april föreslog han 70 ändringar.

BEHANDLING – Genomsnittspersonen som är beroende har inte sociala problem. De har jobb, familj och det börjar med ett glas efter jobbet på fredagen och en öl på hockeymatchen. Det växande problemet idag är 35-åringar som dricker varje dag, säger regeringens utredare av missbruksvården Gerhard Larsson.

För att få fatt på den växande skaran vardagssupande 35-åringar, helst innan de går från riskbruk till missbruk, vill Gerhard Larsson lagstifta om att läkare måste ställa frågor om patienters dryckesvanor vid ett läkarbesök. Fler ska också få

läkemedel som minskar suget efter alkohol.

– Bara 19 000 av de 330 000 som är alkoholberoende får medicin i dag. Det är för lite.

Dessutom ska landstinget ensamt ansvara för all missbruksvård; läkemedelsbehandling, substitutionsmedicinering (som ska göras tillgänglig i hela landet), behandlingshem och psykosocial behandling.

Idag är ansvaret delat mellan kommunen, som sköter boenden, öppenvård och behandlingshem, och landstinget, som ansvarar för det medicinska.

– Kvaliteten och tillgänglig-

heten på vård skiljer sig kraftigt mellan kommunerna och det är lätt att folk hamnar mellan stolarna, säger Gerhard Larsson och påpekar:

– Nio av tio som blivit tillfrågade i en undersökning vill vända sig till primärvården om de har problem inte socialtjänsten. Det är mer neutralt att prata med en läkare.

Kommunen ska enligt förslaget sköta tidig upptäckt och kort rådgivning, samt stöd till boende och sysselsättning.

Peter Moilanen som är verksamhetschef på IOGT-NTO är tveksam till att landstinget tar över missbruksvården.

– Det finns en risk att missbruk blir en medicinsk fråga. Kommunen och socialtjänst ser även det sociala och de anhöriga runt om. Inte bara individens behov av medicinering.

JOANNA WÄGSTRÖM

Missbruksutredningen. Frågor och svar

Varför ska man förändra missbruksvården?

Den svenska missbruksvården fungerar dåligt. Endast en av fem personer som har ett missbruk får vård i dag. Kvaliteten och tillgängligheten skiljer sig mycket beroende på var i landet man bor.

Vad är målet med förändringarna?

Det ska gå lättare och snabbare att få bra vård och fler ska få behandling. Vården ska hålla en högre kvalitet. Individen ska ha mer att säga till om när det

gäller var, när och hur man vill få hjälp.

Hur ska det gå till?

Genom att ansvaret för missbruksvården flyttas till en och samma huvudman, landstinget, ska färre personer hamna mellan stolarna. Läkare blir tvingade enligt lag att fråga personer om deras alkoholvanor vid läkarbesök och socialtjänsten ska bli bättre på tidig upptäckt. En vårdgaranti införs så att ingen ska behöva vänta längre än 30 dagar på att få hjälp. För att säkerställa kvaliteten ska

behandlingshem auktoriseras av Socialstyrelsen och läkare, socionomer och psykologer ska utbildas i missbruksfrågor. Fler behandlingsmetoder ska införas och läkemedelsbehandling blir tillgänglig i hela landet.

Vad händer nu?

Regeringen beslutar om förslaget ska gå ut på remiss. Då får organisationer, myndigheter och andra aktörer en chans att tycka till. Om regeringen sedan antar utredarens förslag lämnas det till riksdagen som fattar det slutgiltiga beslutet.

Missbruksutredningen. Det här är förslagen

■ **Ansvarsfördelning** Landstinget ska ansvara för all missbruksvård och tidig upptäckt inom primärvården. Kommunen ansvarar för tidig upptäckt och kort rådgivning, psykosocialt stöd, och stöd till boende och sysselsättning.

■ **Sprutbyte** Varje landsting bestämmer om de vill införa sprutbyte.

■ **Läkemedelsbehandling** Substitutionsbehandling ska bli tillgänglig i hela landet. Behandlingen ska kombineras med psykosocial behandling. Läkemedelsbehandling vid alkoholmissbruk ska användas i större utsträckning.

■ **Vårdgaranti** Vård inom 30 dagar. Om det inte uppfylls av landstinget kan personen vända sig till en annan vårdgivare.

■ **Tvångsvård** LVM, Lagen om vård av missbrukare, förs in i LPT, Lag om psykiatrisk tvångsvård, eftersom beroende är en psykiatrisk diagnos. Lagen ska tillämpas mer rättssäkert och lika över landet. Tvångsvården ska följas upp med eftervård.

■ **Lågtröskelboende** Personer med hög ålder och ett långvarigt missbruk, där behandling

inte gett effekt, ska få ett boende även om de inte blir drogfria.

■ **Tidig upptäckt** Läkare ska bli tvingade att ställa frågor om dryckesvanor vid läkarbesök. Det är frivilligt för patienten att delta. Socialtjänsten och elevhälsan ska jobba aktivt för att upptäcka ungdomar som är i riskzonen.

■ **Utbildning och kompetens** Nationellt institut för forskning. Missbruksvård ska ingå i basutbildningen för läkare, sjuksköterskor och psykologer. Behandlingshem ska auktoriseras av Socialstyrelsen. Fler behandlingsmetoder ska användas inom missbruksvården, idag dominerar tolvstegsbehandling.

■ **Individanpassad vård** Brukarens egen önskan om behandlingsform ska väga tungt. Rätt till personligt ombud. Specialistmottagning för ungdomar i varje län. Anpassad vård för vissa grupper exempelvis gravida kvinnor.

■ **Kriminalvården** Ska förebygga återfall. Kommunen ska senast 30 dagar innan en person avtjänat sitt straff ha en plan för vad som ska hända efter fängelsevistelsen.

Utredaren
Gerhard Larsson

FOTO: JOANNA WAGSTRÖM

Vad har procenten med ditt medlemskap att göra?

i samarbete med

SALUSANSVAR

HALLÅ DÄR!

Curt Thapper

på Vattentorget i Växjö.

Det är mycket som händer hos er just nu. Berätta!

– Vi har beslutat att göra en ansökan hos Boverket före den 31 december i år. Anledningen är att vi har massor av idéer kring hur vi vill bygga om och förbättra Vattentorget, som ju besöks av 30 000 personer varje år. Lokalerna har potential att bli riktigt, riktigt bra.

Vad ska ni göra?

– Vi vill göra om entrén och skapa en glasveranda. Vi vill göra om hallen och ta ner en vägg så att vi får en reception. Tanken är att öppna upp mot caféet och få ljusare och mer välkomnande lokaler. Vi ska måla, flytta garderober, tapetsera, se till att det finns hörslingor i alla lokaler, att dörrar breddas och speglar sätts så att även rullstolsburna kan se. Teatervinden, där Junis håller till, ska bli en snygg teaterlokal med röda textilier är det tänkt.

Hur ska allt detta finansieras?

– Vi söker pengar från Boverket, 50 procent av kostnaden. 20 procent måste vi lägga själva och övriga 30 procent ska vi söka från kommunen. I juni hoppas vi ha fått ner alla idéer på pränt.

När drar renoveringen igång?

– Om ett år ungefär.

MARIA ZAITZEWSKY RUNDGREN

Dyrare alkohol och tobak 2012

Regeringen föreslår i en promemoria att skatterna på öl och vin höjs 12,7 procent, sprit 5 procent, rökta tobak cirka 10 procent och snus 13 procent från årsskiftet 2012. Förslaget ska nu ut på kort remissrunda.

SKATTER – Vi föreslår höjningarna i linje med att det mer ska löna sig att arbeta, än att supa och röka, sade finansminister Anders Borg (M) på en presskonferens om vårbudgeten.

Nivåerna är samma som vid borgerliga alliansens manifest före valet, med tillägget att det redan bestämts att tobaken ska indexhöjas och därmed punktskatten höjs med totalt cirka tio procent.

Skulle förslaget antas höjs ett paket cigaretter med cirka tre kronor till 51 kronor och en dosa snus med två till 49 kronor. En halvliter starköl (5,2 volymprocent alkohol) blir cirka en krona dyrare, en flaska vin (8,5–15 volymprocent) tre kronor, medan 75 centiliter flaska starksprit (50 volymprocent) blir cirka 15–16 kronor dyrare.

Extra bruttointäkter till statskassan av höjda tobaks- och alkoholskatter beräknas till cirka 1,9 miljarder kronor

Men de öronmärks inte i förslaget att särskilt gå till preventionsarbete, uppger departementssekreterare Lena Hiort av Ornäs på Finansdepartementet för Drugnews.

Förslaget (som även innefattar andra skatteändringar, såsom förstärkt jobbskatteavdrag och sänkt skatt för pensionärer)

skickades ut i onsdags i samband med att vårens budgetpropp presenterades. Remissvaren från 102 instanser och organisationer ska in redan 10 maj. Förslaget ska därefter beredas och gå till lagrådet innan det är tänkt läggas fram i höstbudgeten i oktober.

I den nu aktuella vårbudgeten föreslås halverad tjänstemoms för bland annat restauranger, men det omfattar inte alkoholhaltiga drycker.

DRUGNEWS/SL

Våra Gårdar-pris till bästa IOGT-NTO-föreningen

FASTIGHET På Våra Gårdar – som tar hand om nykterhetsrörelsens samlingslokaler – blir man extra stolt och glad när ett IOGT-NTO-hus nyttjas till fullo. I det stora, röda huset i Lynäs utanför Söderhamn händer det saker varje dag; bowling, dans, ungdomsgård och

biokvällar.

Föreningen har 250 medlemmar, varav 20 personer är de eldsjälarna som får det hela att gå runt. Här finns också ett aktivt UNF-gäng. Och eftersom Våra Gårdar gärna belönar de som jobbar bra överlämnades häromda-

gen ett pris till "bästa föreningen" på 5000 kronor att användas till kultur. Därtill ett diplom.

Pengarna överlämnades av Våra Gårdars vice förbundsordförande Åke Marcusson, som rest dit ända från Hamburg.

MARIA ZAITZEWSKY RUNDGREN

EU avslår momsgräns för föreningar

EU-kommissionen har avslagit regeringens ansökan om momsredovisningsgräns på en miljon kronor för ideella föreningar. Beskedet väcker oro i den ideella sektorn.

EKONOMI IOGT-NTO:s förbundsordförande Anna Carlstedt beklagar beskedet.

– Att acceptera det här avslaget utan att diskutera en annan väg framåt vore förödande, säger Anna Carlstedt som menar att man i tidigare samtal med finansminister Anders Borg framlagt att man inte trodde att det gick att få igenom en momsbefrielsegräns. Med facit i hand hade det varit bättre att kräva en generell momsbefrielse, anser hon.

– Det är inte omöjligt. EU har tidigare gjort undantag i olika frågor i andra länder.

På Forum för frivilligt socialt

arbete är man av samma uppfattning.

– Vår grundhållning är att Sverige kan fortsätta ha ett generellt undantag, och att regeringen kan få igenom det om man vågar ta strid för det. Vi uppskattar att finansminister Anders Borg förstår hur viktig den här frågan är, säger Göran Pettersson, general-

sekreterare för Forum för frivilligt socialt arbete.

Även Anders Borg blev besviken över kommissionens beslut.

– Beslutet att avslå regeringens ansökan är förvånande. Den ideella sektorn är en mycket viktig och betydelsefull

del av det svenska samhället, säger han och tillägger att om kommissionen tar detta till EU-domstolen och utslaget skulle gå emot Sveriges intressen, kommer regeringen att pröva olika kompensationsåtgärder så att föreningar och andra ideella aktörer inte drabbas.

MARIA ZAITZEWSKY RUNDGREN

Anders Borgs vill behålla momsfriheten för föreningar.

FOTO: JOHAN ÖDMAN

Det blir säkrare för oss och för kunder. Som berusad är man inte aktsam med pinkoden och det händer att kunder glömmer sina kort i apparaterna.”

Gustavo Mendoza, nattklubbsansvarig på Mangos i Skara, tycker i GT att folk ska kunna betala med sms när de är för fulla för att betala med kort.

Vadå 10 %?

Så stor är rabatten på din försäkring hos SalusAnsvar när du är medlem.

Det blir faktiskt 500 kr om du betalar 5 000 kr för bilförsäkringen...

i samarbete med

SALUSANSVAR

KOMMENTAREN

Att hitta rätt

S om femtonåring blev min mamma frälsningssoldat. Den främsta anledningen var musiken. Hon älskade nämligen att sjunga och som frälsningssoldat fick hon användning för sin klara röst. Dessutom var hon troende. Den tredje anledningen talade hon aldrig om. Att man som soldat måste vara helnykter.

Inte så att mamma drack, tvärtom.

Men hennes far, min morfar, var alkoholist och spenderade periodvis byggarbetslönerna på sprit i stället för på sin lilla familj. Mormor, som var hjärtsjuk och klen, tvingades dela ut tidningar i svinottan för att kunna hålla dottern Sonja med mat och kläder.

Jag tror att mamma drogs in i Frälsningsarmén också på grund av

dess nyktra profil. Hon hatade alkoholen och vad den ställde till med. Hade en annan nykter organisation, IOGT-NTO, korsat hennes väg hade hon antagligen gått med där.

Jag tänker på min mamma när jag i olika IOGT-NTO-sammanhang ser vilsna, unga tjejer med piercade ögonbryn, färgat hår och coola tights med hål på "rätt" ställen. Alla attribut är där. Ändå blir det så fel, för deras blickar är sökande, uttrycket är "se mig, trots att jag är blyg och knappast klassens snygging".

Men de är glada över att ha hittat en varm famn och ett sammanhang tillsammans med andra i samma situation. Och kanske också över att ha hittat en alkoholfri zon där de garanterat slipper höra klirret från flaskor och pappas eller mammas tunga steg efter ännu en festlig natt. Precis samma stilla glädje som min mamma antagligen kände där hon sjöng ut om gud och frälsning för den som orkade lyssna.

MARIA ZAITZEWSKY RUNDGREN
REPORTER PÅ ACCENT

Folklig glädje i vårens kampanj

Kul, positiv och glad. Årets IOGT-NTO-kampanj "Stor och Liten" som går av stapeln under Folknykterhetens vecka är tänkt att bli färgglad, inbjudande och medryckande.

KAMPAJ Tilltalet är familjärt och vänder sig till vanliga människor. Tanken med kampanjen är att fler ska få uppleva roliga saker tillsammans utan alkohol. Som att mamma kan ta barnen på fotbollsmatch utan att behöva konfronteras med alkohol och fylla.

– De senaste tre åren har vi kört "Stoppa alkovåldet", som är en ganska arg, tuff och politisk kampanj. Den här gången har vi valt en mjukare approach och vänder

till allmänheten snarare än politikerna, säger Andrea Lavesson, verksamhetskon-sulent.

Hon berättar att idén är sprungen ur den framgångsrika Vit Jul-kampanjen. Ju fler människor som visar att de vill ha alkoholfria platser och tidpunkter, desto lättare blir det också att skapa sådana – utan att gå via politikerna.

– Vi har märkt att många småbarnsföräldrar undviker vissa situationer och miljöer just för att det förekommer alkohol. Vi vill inte förbjuda, men däremot visa på alternativ där alla kan vara med, både gammal och ung. I kölvattnet kommer förhoppningsvis fler människor att tycka som vi.

Kampanjens politiska mål är att stödja "vita zoner" och alkoholfria mötesplatser. Mötesplatserna kan vara såväl miljöer som perioder, exempel-

vis graviditet, barns uppväxt, after work, idrott och trafik.

Idrotts- och kulturmiljöer ska hållas fria från alkoholför-säljning- och servering.

Förhoppningen är att de som arbetar med generationsöverskridande aktiviteter sätter fokus på familjen så att barn och unga ska känna sig trygga att vara på aktiviteter som musikfestivaler, fotbollsmatcher eller shower.

Under Folknykterhetens vecka kommer "Stor och Liten" att dela ut flygblad med budskap om en positiv upplevelse – på gator, torg och i tunnelbanan. Ballonger kommer att vara centrala inslag. Den som vill kan sätta upp en kampanjballong i exempelvis ett träd eller ett staket för att visa sitt stöd för en drogfri miljö.

– Det är ett enkelt, roligt och tydligt sätt att engagera sig, konstaterar Andrea Lavesson, som i år inte kommer att sätta på sig någon kampanjt-shirt.

– Nej, i år har vi valt att binda samman oss som jobbar med detta med en scarf. Den kan man använda som man själv önskar. På huvudet, om handleden eller i fickan.

MARIA ZAITZEWSKY RUNDGREN

Barn och vuxna
kunna umgås tillsam-
man utan alkohol.

Systembolaget ökar i popularitet

Sju av tio svenskar vill att Systembolaget ska ha ensamrätt på att sälja alkohol i Sverige. Det visar en Sifo-undersökning som presenteras i samband med Systembolagets första kvartalsrapport 2011.

ALKOHOL 69 procent svarade ja på frågan om de vill att Systembolaget ska finnas kvar i sin nuvarande form. Under helåret 2010 var motsvarande siffra 66 procent.

– Jag tror att det beror på balansen mellan att vi ger våra kunder god service samtidigt som vi är tydliga med vårt uppdrag att begränsa alkoholens skadeverkningar, det är helheten som är den viktiga. Det handlar om kundupplevelser, att butiken ser trevlig ut och kompetent personal. Det är ett arbete som tar lång tid och som nu har börjat betala tillbaka, säger Systembolagets presschef Lennart Agén.

Samtidigt har Systembolagets försäljning av alkoholdrycker sjunkit något. Totalt har man sålt 93,2 miljoner liter ren alkohol under första kvartalet. Det är en minskning med 2,7 procent jämfört med samma period förra

året. Allra mest minskar försäljningen av sprit, ner 7,2 procent.

Försäljningen av alkoholfritt fortsätter att öka kraftigt, dock från en väldigt låg nivå. Jämfört med första kvartalet 2009 har försäljningen gått upp med 24,4 procent. Totalt handlade svenskarna 231 000 liter alkoholfritt.

– Det är kul tycker vi. Alkoholfritt har ökat under en längre period med riktigt stora ökningar kvartal från kvartal. Det har blivit en del av ett gott värdskap att när man bjuder till kalas även serverar schyssta alkoholfria drycker, inte bara läsk och vatten. Det ska vara vuxensmak och passa till mat.

Systembolaget kommer under året fortsätta utveckla det alkoholfria sortimentet. De ska ta in fler produkter som inte är avalkoholiserade viner, som en stor del av sortimentet består av idag.

– Det är ett sätt för oss att öka målmedvetenheten och att leva upp till vårt uppdrag att minska alkoholens skadeverkningar, säger Lennart Agén och tillägger:

– Jag skulle gärna se att fler av dina läsare, medlemmarna i IOGT-NTO, upptäcker sortimentet och blir ambassadörer för det.

JOANNA WÄGSTRÖM

Och 5 %?

Förutom att du som medlem får 10 % lägre pris på dina försäkringar, går 5 % av första årets premie till IOGT-NTO:s projekt Stor & Liten.

Projektet syftar till att öka antalet alkoholfria sport- och kulturarrangemang. Det ska kännas tryggt att gå på fotbollsmatcher och konserter. Oavsett ålder.

Besök www.salusansvar.se/iogtnto eller ring 0200-87 60 50.

Välkommen!

i samarbete med

SALUSANSVAR

KO: "Vi tar IOGT-NTO:s anmälan på största allvar"

IOGT-NTO:s anmälan till Konsumentombudsmannen, KO, av 32 företag som producerar och visar alkoholreklam i Sverige granskas just nu av KO. Troligen kommer de driva ärendet vidare.

ALKOHOLREKLAM – Vi tar det här på största allvar och vi har ingen anledning att inte göra det vi kan för att gå vidare, säger Daniel Karfs som är jurist på Konsumentverket.

Tillsammans med Granskningsnämnden för radio- och tv, som IOGT-NTO också gjort en anmälan till, håller man just nu på och går igenom juridiken.

– Vi har inte kommit i mål riktigt än men vi jobbar efter två huvudspår. Det ena är att vi agerar själva här i Sverige, det andra är att vi vänder oss till det land reklamen sänds ifrån.

Anmälan är den första av sitt slag och det juridiska läget är oklart. Inom EU gäller det audiovisuella direktivet som säger att sändningslandets lagar gäller, i det här fallet Storbritannien. IOGT-NTO vill pröva om det istället är den så kallade effektlandsprincipen, som säger att det är det lands lagstiftning där reklamen har effekt som ska gälla, är tillämplig i det här fallet. Enligt anmälan bryter dessutom företagen mot de svenska lagarna som förbjuder alkoholreklam i tv.

JOANNA WÅGSTRÖM

25000

Antal festande Lundabor i stadsparken på Valborg. Polischefen är starkt kritisk till "det hejdlösa supandet".

Nätdroger som tagits i beslag.

FOTO: TOBIAS RÖSTLUND

Nu kan polisen ta nätdroger i beslag

En ny lag har införts som ska göra det lättare att få stopp på de så kallade internetdrogerna.

NARKOTIKA Från och med 1 april kan polis och tull beslagta och förstöra droger som ännu inte narkotikaklassats om det kan antas att de kommer att klassas som narkotika eller hälsofarlig vara.

– Nu ökar våra möjligheter att beslagta framför allt nätdroger. Tidigare har man gjort en liten ändring i en substans i preparatet för att kringgå lagstiftningen. De nya reglerna innebär ett stort steg framåt, säger Per-Olov Andersson, chef för narkotikalenheten i Norrbotten i en kommentar.

Efter att ett preparat beslagtogs är det en åklagare som ska avgöra om preparatet ska förstöras.

Statens Folkhälsoinstitut och Läkemedelsverket ska lämna ett yttrande om åklagaren begär det. Det ska vara troligt att drogen kommer att klassas som narkotika eller hälsofarlig vara för att den ska kunna förstöras.

Försäljningen och hanteringen av de icke-narkotikaklassade drogerna kommer även fortsättningsvis att vara laglig.

JOANNA WÅGSTRÖM

Nätdrogsajten Smartbar stänger efter razzia

En av Sveriges största försäljare av så kallade internetdroger lägger ner sin webbutik. Beslutet kom efter att polisen och Skatteverket vid en razzia beslagtogs alla produkter som Smartbar hade i lager.

NARKOTIKA Till följd av lagändringen gjorde polisen och Skatteverket under torsdagen ett tillslag mot Smartbars lokaler i

Göteborg. Vid razzian beslagtogs de alla preparat som fanns i lokalerna. Det här rapporterar TV4 Nyheterna.

På sin sajt skriver Smartbar att de nu avslutar verksamheten eftersom polisen tog deras produkter:

"Polisen tog ALLA våra lagliga varor, från hbw-frön till green cat och lämnade oss kvar med gigantiska leverantörsskulder och ett big fuck you som tack för att vi

gjort allt för att följa lagen till punkt och pricka och hålla ordning på skatter och moms."

Redan i januari avvecklades den största svenska sidan för nätdroger DSX Sweden AB. Enligt TV4 Nyheterna tror polisen att det var till följd av lagändringen. Tillsammans stod de två företagen för hälften av marknaden.

JOANNA WÅGSTRÖM

FN: Missbruk är inte ett brott

Att det är kriminellt att knarka ifrågasätts allt mer runt om i världen. Nu uppmanar Yury Fedotov, FN:s chef för narkotikafrågor, medlemsländerna att bemöta missbruk som en sjukdom och inte ett brott.

NARKOTIKA När FN:s nya chef för narkotikafrågor Yury Fedotov talade vid ett FN-möte om narkotika i Wien uppmanade han medlemsländerna att bemöta narkotikamissbruk som en sjukdom och inte som ett brott.

Fedotov talade om att knarkindustrin omsätter 320 miljarder dollar, cirka 2 000 miljarder svenska kronor, per år och att

narkotikamissbruket bland världens befolkning är stort. Mellan 150 och 250 miljoner människor använder narkotika varje år. Den illegala odlingen av narkotika ska man, enligt Fedotov, även fortsättningsvis slå ner på.

USA lade ner sitt så kallade "war on drugs" för ett år sedan efter att Obamas administration konstaterat att den 40-åriga strategin var ett misslyckande. Missbruket, smugglingen och knarkhandeln har fortsatt.

I Storbritannien har före detta ledare för säkerhetstjänsten MI5, åklagarmyndigheten och nyhetskanalen BBC nyligen konstaterat att knarkkriget misslyckats även där. De har bildat en grupp som ska jobba för att ändra narkotika-

lagstiftningen i landet.

I Sverige råder det dock så gott som politisk enighet kring att användandet av narkotika ska vara kriminellt. Bara Vänsterpartiet vill att det inte ska vara olagligt att ha narkotika i kroppen.

Barn- och äldreminister Maria Larsson (KD) som är ansvarig för narkotikapolitiken uppger för Accent att man inte kommer att tillåta eget bruk av narkotika i Sverige. Enligt Maria Larsson finns det inget fog för att säga att kriminaliseringen driver bort missbrukare från vård eftersom Sverige med vår restriktiva politik ligger bra till när det gäller narkotikaanvändandet jämfört med andra länder.

JOANNA WÄGSTRÖM

SLAN skådar in i framtiden

JUBILEUM I år är det 90 år sedan krafterna mot alkoholens elände samlades för att öka sin styrka. För att fira möttes representanter från SLAN (Sveriges Landsråd för alkohol- och narkotikafrågor) i Riksdagen för att spana in i framtiden. För 90 år sedan var den största frågan förbud. Men vilken är den största frågan för framtidens alkoholpolitik?

Enligt Sven-Olov Carlsson, president för IOGT International, som var en av dagens talare, kan Världshälsoorganisationen WHO:s globala alkoholstrategi komma att bli avgörande för världens attityd till alkohol. Han lyfte upp tobaksfrågan som de senaste 25 åren gått från en ickefråga till något oövertägligt och farligt. I dag minskar rökandet och inställningen till rökning är allmänt negativ, efter enträget arbete före WHO:s beslut om en tobaksstrategi.

– Det finns ingen anledning att inte tro att alkoholen kan gå samma väg. Genom ett starkt engagemang från ickestatliga organisationer världen över och att man inte ger upp, kan vad som nu är en bra strategi med potential bli ett ramverk med lagstiftning mot exempelvis alkoholreklam. Men arbetet kommer att ta tid, konstaterade Sven-Olov Carlsson som rev ned applåder för sitt anförande.

MARIA ZAITZEWSKY RUNDGREN

BILDEN

Stulen fågel på Wendelsberg. En av bronsörnarna på grinden till Wendelsbergs folkhögskola har stulits. Troligtvis har ett rep bundits om örnen, som sedan har dragits ner med hjälp av en bil. Hela grindstolpen följde med men stjärtfjädrarna sitter kvar på stolpen. Rektor Sven Östberg tror att det var metallen som tjuvarna var ute efter.

”Där det finns alkohol finns det våld.”

Benny Haag i intervju med Folkbladet Östgöten.

ALKOHOL + IDROTT = SANT

Idrotten har gett sig in i krogbranschen. **Öl, vin och sprit säljs för miljontals kronor i föreningarnas barer.** Men serveringen sköts dåligt och omgärdas ofta av stökiga gäster och våld.

TEXT JOANNA WÅGSTRÖM FOTO ANDREAS APELL

För tjugo år sedan serverades det endast korv, kaffe och godis i pauserna på idrottsmatcher. Idag är det idrottsföreningarna som står för krog- och nöjeslivet på många håll i Sverige.

I Östergötland är hockeyarenan Cloetta center länets största alkoholserveringsställe, i Leksands kommun har Ejendahls arena blivit det självklara feststället. Listan kan göras lång.

I samma takt som nya sportarenor byggs upp i landet ger sig idrottsföreningarna in i alkoholbranschen. Och föreningarna har blivit beroende av att sälja alkohol för att överleva. De nya arenorna och proffsspelare kostar mycket pengar.

Men hur går det då för idrottsföreningarna att driva krogar? Så där.

Rapporterna om överservering, dålig ålderskontroll och fulla personer som bråkar i barerna duggar tätt. Läkerol Arena i Gävle

fick sitt tillstånd indraget av kommunen efter flera övertramp mot alkohollagen. Men förvaltningsrätten ändrade beslutet, gav dem en varning och tillståndet tillbaka.

De är inte ensamma. Idrottsarenorna bryter mot alkohollagen gång på gång när de skeppar ut hundratals öl i knökfulla barer i varje paus. Det finns inte sittplatser och det finns ingen matservering, som är krav för att få sälja alkohol.

Samtidigt präglas idrotten av huliganer, bengaliska eldar, våld, upplopp och föräldrar som inte låter sina barn gå och titta på idolerna i elitlaget när de spelar match.

Frågan är vad som skulle hända om alkoholservering förbjöds och nykterhetskontroller infördes?

– Eftersom publiken inte skulle komma skulle det bli enkelt, säger Hans Löfdahl, gruppchef för supporterpoliserna i Stockholm.

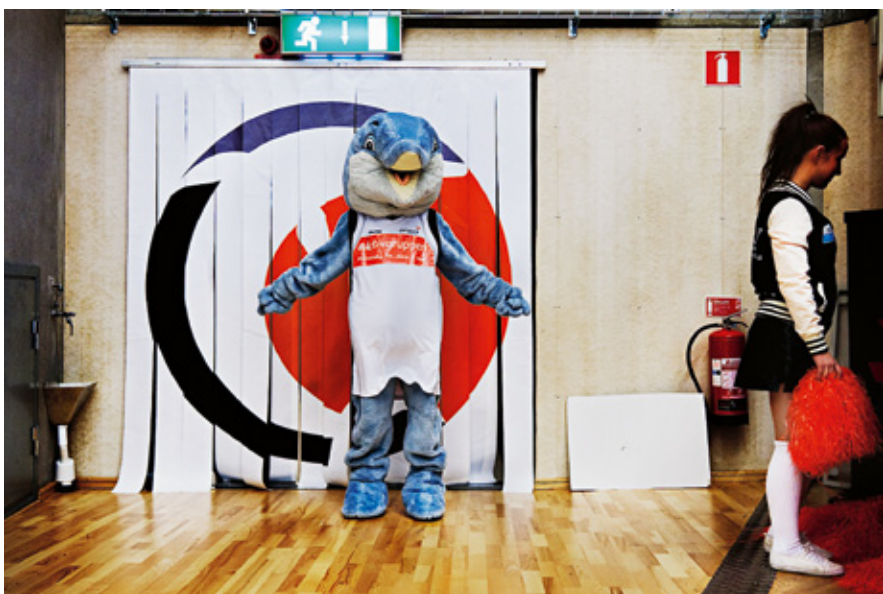

Råsunda, april 2011. Årets första fotbollsderby mellan AIK och Djurgården resulterade i anmälningar om bland annat misshandel som våldsamt upplopp. Som vanligt.

■ Sju av tio barn är aktiva inom idrotten i Sverige. Inom ungdomsidrotten jobbar föreningarna med alkoholpolicys och andra drogförebyggande projekt. Målet är att få ungdomar att dricka mindre och att avstå från alkohol i samband med idrott. Alla förslag om att göra vuxenidrotten alkoholfri avisas dock kategoriskt.

Bengaliska eldar. Fyrverkeripjäserna brinner med en temperatur på över 800 grader och är egentligen förbjudna på arenorna.

Största serveringsstället. Alkoholserveringen på Stadium arena i Norrköping är nu så omfattande att man gått förbi i princip alla stadens krogar.

Dyrt nöje. Mellan 600 000 och en miljon kronor kostar polisinsatserna vid de så kallade högriskmatcherna.

Uniformer i massor. Runt 200 poliser, 60 ordningsvakter, 120 publikvärdar och 20 brandvakter jobbade för att säkerställa säkerheten under det första stockholmsderbyt.

■ Det är inte bara fotbollen som drar in stora pengar på alkoholförsäljningen. Löfbergs lilas arena i Karlstad sålde förra året vin, öl och sprit för drygt sex miljoner och är därmed kommunens största krog.

Bara öl. Enligt alkohollagen ska ett serveringsställe erbjuda mat och sittplatser till sina kunder för att få sälja alkohol. På arenorna serverar varje bar hundratals öl i varje paus. Det finns en matsedel, men ingen äter. "Det dricks bara öl", säger en bartender.

■ Polisens rapport efter AIK-Djurgården på Råsunda 4 april: **Fem** gripna, **tio** omhändertagna, **tre** anmälningar om våldsamt upplopp, **tre** om våldsamt motstånd, misshandel, skadegörelse, **femton** ringa narkotikabrott, **fem** minderåriga ungdomar fördes till Maria Ungdomsmottagning. **Två** personer fördes till sjukhus med anledning av bråk runt arenan. Poliser och ordningsvakter fick motta slag, sparkar och kastade föremål.

När tre distrikt arrangerar årsmöten på samma plats blir det både festligt och fullsatt. Närmare 300 personer samlades på Vara Folkhögskola en lördag i april.

FULLSATT NÄR TRE DIST

Förra året testade Älvsborg och Göteborg att samköra sina distriktsårsmöten på Wendelsbergs Folkhögskola. I år gick man ett steg längre och bjöd in Skaraborg också.

Närmare 300 personer samlades i Vara när de tre distrikten ur IOGT-NTO-rörelsen arrangerade årsmöten – troligen ett av de största arrangemangen inom IOGT-NTO-rörelsen näst sommarens kongresser.

Förutom ombuden fanns också samtliga fyra förbundsordföranden på plats för att representera och hålla tal.

På årsmötet för Göteborgs distrikt diskuterade man bland annat en motion från en lokalförening som kritiserade förbundsledningens höga löner. Distriktsordförande Ali Jerremalm konstaterade att frågan varit uppe redan på förra kongressen men årsmötet antog motionen och beslöt sända den vidare till sommarens kongress i Åre.

Ali Jerremalm lämnade för övrigt ord-

förandeposten i och med mötet, men ingen ersättare hade kunnat rekryteras av valberedningen. Trots ansträngningar in i det sista tvingades man välja en styrelse utan formell ordförande där funktionen ska rotera bland ledamöterna under året.

Älvsborgsdistriktet ägnade en del uppmärksamhet åt sjunkande medlemssiffror, och åt frågor kring ekonomin. Distriktet tillämpar gemensam ekonomi mellan de olika förbunden och frågor om fördelningen mellan dessa kom upp – här hade distriktsstyrelsen vissa problem att svara emellanåt, men lyckades reda ut det mesta.

Ett underliggande tema för helgen – som av vad Accent kunde se inte togs upp i de formella förhandlingarna – var hur det fortsatta samarbetet mellan distrikten ska se ut. Någon menade att ett sammangående vore att föredra, medan de flesta tycktes anse att fortsatt samarbete med bibehållna distriktsgränser är att föredra.

TEXT OCH FOTO **PIERRE ANDERSSON**

Så samlas vi ånyo här. Självklart fanns Folkrorelse-sångboken på plats.

Per-Ola Christensson, distriktskassör i Älvsborg och Ingvar Holgersson från distriktsstyrelsen i Skaraborg byter erfarenheter i väntan på att Anna Carlstedt, förbundsstyrelsens representant i Vara, ska börja tala.

Distriktsårsmöte.

Göteborg, Älvsborg och Skaraborg

Antal deltagare omkring 300 totalt

GÖTEBORG-BOHUSLÄN

Antal medlemmar: 1656

Distriktsordförande: Ingen

Hetaste frågan: Valberedningens svårigheter att hitta ordförande.

ÄLVSBO

Antal medlemmar: 1688

Distriktsordförande: Alva Strandberg (omval)

Hetaste debatten: Ekonomin och aktiviteter tillsammans med övriga förbund.

SKARABORG

Antal medlemmar: 855

Distriktsordförande: Ingalill Bergsten (omval)

Hetaste frågan: Bingo-verksamheten. Revisorerna föreslog att den skulle läggas ned då den inte ger vinst men årsmötet beslutade att fortsätta satsa.

Karin Johansson, Enar Elofsson och Bo Frid diskuterar förbundsstyrelsens förslag till Mål- och verksamhetsinriktning.

Dagen avslutades med dans, om än för en något decimerad skara deltagare.

Sven och Marianne Hallbert, Göteborg hann med att filosofera en stund över en kopp kaffe.

RIKT SAMLADES I VARA

Margaretha Odhe och Viola Hermansson, båda från lokalföreningen Vårstjärnan i Norra Härene utanför Lidköping. "Det är positivt att vi träffas så här mellan distrikten, men att slå ihop oss som en del pratar om tycker jag inte att vi ska göra. Avstånden blir för stora", sade Magaretha Odhe.

Showgruppen Stjärnskott, till vardags elever på Vara Folkhögskola och deltagare i ett NBV-projekt, höll en bejublad föreställning på kvällen.

HÄRLIG GEMENSKAP I NORRKÖPING

Dagens möten innehöll ingen storskräll, utan pågick i sedvanlig, trevlig anda. Arbetsplanen diskuterades flitigt och hur man kommer vidare från plan till handling.

Eftermiddagen och kvällen fylldes med en rad arrangemang. Förutom fika och efter mötet-snack bjöds på en god middag med fläskfilé och potatisgratäng. Därefter fick deltagarna välja

mellan digitalsänd opera från the Metropolitan i New York och musikunderhållning med musikern Lennart Kåge. Temat var "Så kan det låta" efter SVTs förlaga. Roligt, klurigt och välstrukturerat. Deltagarna visade på kämpaglöd och bjöd på skratt och massor av spex.

TEXT OCH FOTO

MARIA ZAITZEWSKY RUNDGREN

Distriktsårsmöte. Östergötland

Den 8- 9 april 2011

Plats: IOGT-NTO-huset i Norrköping
Mest debatterade frågan: Arbetsplanen och hur man ska förverkliga de uppsatta målen. Några av målen är att värva 150 nya medlemmar och starta en alkoholpolitisk grupp.

Mest aktiva talare: Gunilla Ragnarsson och Lena Svensson

Antal deltagare: 105

Ordförande: Peter Olsson omvaldes

Det vankades fläskfilé med potatisgratäng och sallad när deltagarna i distriktsårsmötet bjöds på middag.

Runt middagsbordet fanns det utrymme att diskutera distriktsårsmötet. Alla tyckte att dagen varit förväntat bra, även om inga stordåd utfördes.

Margareta Nilsson och Lena Svensson trivdes bra på "efterfesten". Lena hörde till de mest aktiva talarna under dagens möten.

En av kvällens mest livfulla aktiviteter var "Så kan det låta" tillsammans med musikern Lennart Kåge. Deltagarna skrattade och sjön med av hjärtans lust – och några flippade ut totalt och började dansa!

Dalarnas distriktsårsmöte öppnades traditionellt med sång. Dagen inleddes med sången "Droger gör dig passiv".

MEDLEMMAR VIKTIG FRÅGA I DALARNA

När Dalarnas distrikt samlades för årsmöte i Hedemora i mitten på april var debatten stundtals het. De mest brännande frågorna var medlemsvärkning och IOGT-NTO:s lokaler.

Under 2010 har distriktet förlorat 794 medlemmar. Vilket ledde till en diskussion kring värkning och mottagandet av nya medlemmar.

– Vi har förlorat nästan 800 medlemmar och har 1990 kvar. Det är en stor del av våra medlemmar som gått ur. Det är det viktigaste vi har att jobba med under det kommande året, sade Micke Fjäll från Stådjans förening.

Hur man ska kunna behålla IOGT-NTO:s lokaler ledde också till debatt. Ett förslag om att man från distriktets sida skulle hjälpa föreningarna med lokalerna möttes av vissa protester men antogs av distriktsårsmötet.

– Föreningarna tycker inte om att det kommer högt folk utifrån och talar om för dem vad de ska göra med sina lokaler, sade Gull-Britt Nisswandt från Insjön, där man precis skänkt bort sin lokal till hembygdsföreningen.

– Ska vi göra oss av med lokaler så borde vi ändå se till att få betalt för dem, sade Ulf Eriksson från Falun.

Valet av ny styrelse stötte på problem då valberedningen inte hittat någon som ville vara kassör. För att komma runt det rev årsmötet upp beslutet att styrelsen skulle bestå av sju ledamöter och bestämde att det räckte med sex. Sedan skulle styrelsen själv få bestämma vem av de sex om skulle ansvara för kassan.

TEXT OCH FOTO JOANNA WÅGSTRÖM

Esther Källberg från Nyhyttan, till höger i bilden, tyckte att medlemsutvecklingen var mötets viktigaste fråga. "Vi måste få dem vi värvar att stanna kvar, det är en utmaning", säger hon.

Evert Alvarsson som varit medlem i IOGT-NTO sedan 1946 belönades med en veteranmedalj. "Vi är med i den finaste av folkrörelser," sade han i sitt korta tacktal. Sedan bjöd han deltagarna på några sköna dragspelstoner.

Distriktsårsmöte. Dalarna

Antal deltagare: 110 totalt, cirka 60 från IOGT-NTO

Antal medlemmar i distriktet: 1990

Vald till ordförande: Krister Broberg blev omvald.

Budget 2011: 1 159 000

Hetaste frågan: Medlemsvärkning och lokalfrågan.

Flitigaste debattören: Jan-Olov Karlsson Fält, blev även vald till vice ordförande.

Alla vet att rökning är farligt och bidrar till sjukdomar och död. Men så har det inte alltid varit. De som lobbar emot tobak har nått fram med sitt budskap. Hur gick det till och vad kan vi lära från dem? Accent frågade lobbyisten Florence Bertletti.

TEXT OCH FOTO JOANNA WÄGSTRÖM

TOBAKS- LOBBYISTERNA

– SÅ STOPPADE DE RÖKNING PÅ KROGEN

– **Vi ändrade först** folks kunskap om tobak. Vi lärde dem att tobak är farligt. Sedan sa vi åt dem att sluta röka. Du kan inte säga till folk att sluta dricka när de inte vet om att alkohol är en drog, säger chefen för den europeiska organisationen Smoke Free Partnership, Florence Bertletti. I tolv år har hon jobbat som antitobakslobbyist i Bryssel.

– Ni kommer med för många budskap. Några engagerar sig i alkohol och våld, andra i alkohol och beroende. Ni måste börja säga samma sak, med en röst, och ni måste börja säga sanningen: att alkohol är en drog.

På trettio år har opinionen gjort en helomvändning när det gäller tobak i stora delar av västvärlden. Lagarna kring tobaksförsäljning skärps hela tiden. Ett exempel är förbudet att röka på krogar och restauranger som finns i många av Europas länder. Ett annat är varningstexten på ciga-

rettpaket. Budskap som "Rökning dödar" är obligatoriska inom EU. En del länder har gått längre och märker paketen med fotografier på människor som blivit sjuka av rökning. På en spritflaska måste man inte ens skriva en innehållsförteckning.

En händelse som öppnade upp för anti-tobakslobbyns framgångar är den stora

Lyckas med lobbyingen.

Florence Bertlettis tips

- ▶ Prata inte med industrin.
- ▶ Säg sanningen om alkohol – att alkohol är en drog.
- ▶ Bygg koalitioner med andra.
- ▶ Ha kortsiktiga och långsiktiga mål.
- ▶ Använd den forskning och kunskap som redan finns.
- ▶ Tänk globalt men agera lokalt och globalt.

tobaksskandal som utspelade sig i mitten på nittio-talet i USA. Sju av de stora tobaksbolagens vd:ar svor under ed i tv att de inte visste att tobak var beroendeframkallande. Något som motbevisades efter att Jeffrey Wigand, en före detta anställd på tobaksbolaget Brown and Williamson, som fått sparken när han ifrågasatte bolagets metoder, bestämde sig för att berätta vad han visste i en intervju i nyhetsprogrammet CBS 60 minutes. Intervjun ledde till att flera stater i USA stämde tobaksbolagen. De tvingades offentliggöra dokument som bevisade att de länge känt till och mörkat riskerna med tobak. Tobaksbolagen nådde en förlikning som kostade dem 246 miljarder dollar.

– Hela världen fick reda på att tobaksbolagen medvetet ljög. Det var en skandal. Sanningen om tobak kom fram. Det var en vändpunkt.

Tobakslobbyisterna vände sig till forskare, läkare, tandläkare och andra orga-

A close-up portrait of a woman with dark hair, looking slightly to the side with a gentle smile. The background is a soft, out-of-focus white, suggesting a snowy or bright outdoor setting. The lighting is natural and soft, highlighting her facial features.

"Ni kommer med för många budskap. Ni måste börja säga samma sak, med en röst"

FLORENCE BERTLETTI, ANTITOBAKSLOBBYIST

nisationer för att skapa samarbeten och koalitioner. Till slut kommunicerade alla samma budskap – rökning är farligt.

– I dag kan du inte gå in på en enda läkares, tandläkares eller cancerorganisations hemsida utan att få information om att tobak är skadligt. Men tandläkaren pratar inte om alkohol. Varför? Ingen har pratat med tandläkaren om det. En del läkare och forskare säger till och med att alkohol är bra för kroppen. Ni måste skapa samarbeten med forskarsamhället och läkarna och

Nå framgång i en politisk kampanj. Florence Bertlettis tips

- ▶ Gå igenom din egen organisations förut-sättningar – styrkor och svagheter.
- ▶ Gå igenom möjligheter och hot utanför den egna organisationen.
- ▶ Kartlägg den politiska vägen. Om du vill ändra märkningen på alkoholprodukter, hur gör du?
- ▶ Vem är ansvarig politiker när det gäller den här frågan?
- ▶ Bygg koalitioner med forskare och andra intressanta aktörer. Du behöver fler som säger som du.
- ▶ Försök att driva igenom det du vill.
- ▶ Åtgärda brister i kampanjen.
- ▶ Försök igen.
- ▶ Tänk långsiktigt.

få dem att säga samma sak som ni – alkohol är en drog.

Inom EU är både tobaks- och alkoholindustrin aktiva med egna lobbyister som dagligen jobbar för att påverka politiker. De bjuder in till egna möten och arrangemang men blir också inbjudna av parlamentariker och kommissionärer. Florence Bertletti har en tydlig ståndpunkt när det gäller möten med industrin:

– Gå inte dit. Sitt aldrig ner med industrin, inte i något sammanhang, inte någonsin. De har ingenting att tillföra när det gäller folkhälsa så det finns ingen anledning att prata med dem. Det är ni som har makten här. Om ni vägrar att komma till möten där industrin är med kan inte politikerna träffa dem heller. Hur skulle det se ut om en kommissionär ensam träffar företrädare för alkohol- eller tobaksindustrin? De kan helt enkelt inte göra det.

Florence Bertletti avslutar intervjun med en uppmaning:

– Kom ihåg att Sverige är föregångslandet när det gäller alkoholpolitik. Ni ligger i frontlinjen. Så när ni åker ut i världen: Försvara er regering och prata bara om hur bra det är i Sverige. Klaga inte på er alkoholpolitik för då säger resten av världen att Sveriges politik inte fungerar. Diskutera de brister ni har när ni är hemma och hylla Sverige när ni är borta. ■

Tobakens historia

FOTO: MARK EARTHY

Ann-Therése Enarsson fick bort rökningen från krogen

Ann-Therése Enarsson utsågs till årets lobbyist efter att hon som generalsekreterare för A Non Smoking Generation varit med och drivit igenom förbudet mot att röka på krogar.

Vad var det som gjorde att ni lyckades?

– Det var en blandning av många faktorer förstås. Det fanns en mognad i samhället för det och kunskapen var hög om passiv rökning. Och så var det var en bred front som deltog i samhällsdebatten allt från läkare till facket och frivilligorganisationer.

Vilket motstånd mötte ni?

– Industrin har alltid varit finurlig att komma med motbilder. De sa att det skulle skapa massarbetslöshet och att folk skulle löpa gattlopp. Våldet skulle öka utanför krogarna, folk skulle inte gå ut och äta.

Nu jobbar du för Systembolaget med alkoholfrågor, vilka skillnader är det att jobba med alkohol gentemot tobak?

– Tobaksindustrin har alltid varit stark men man börjar förlora mark i västvärlden nu och drar sig till andra ställen i världen medan Europa fortfarande är väldigt starkt präglad av en stark alkoholindustri. Sedan är alkoholen svårare eftersom den är så starkt socialt accepterad. Därför är det alltid viktigt att lyfta det negativa med alkoholen.

Kommer vi någonsin att ha alkoholfria krogar och restauranger?

– Det är bra att ha visioner i alla fall! Det är inte runt alkoholen som vi ska träffas.

Har du några tips från dina erfarenheter på tobaksområdet som vi kan använda i arbetet mot alkohol?

– Det är bra att man börjat närma sig vården. Det skulle jag gärna se mer av. Läkare och polisen är två yrkeskåror som möter alkoholens baksida i sin vardag. Dem hoppas jag att man kan väcka intresse hos.

FOTO: MAGNUS FOND

1960-talet

Varannan man och var fjärde kvinna röker

1974

Portionssnus introduceras. Tre ankare var det första märket.

1990-talet

Fler kvinnor än män röker. Trenden håller i sig fram till idag.

1997 Förbud mot att sälja tobak till minderåriga införs i Sverige.

2002

Varningstexter på alla förpackningar.

2003 Förbud mot indirekt tobaksreklam och light-cigarett.

2006

Förbud mot att sälja cigaretter styckevis. Samma år utvidgades dessutom tobaksförbudet mot kommersiella annonser, förbud mot utomhusreklam och förbud mot sponsring.

2010 13 procent av befolkningen röker (11 % av männen och 13 % av kvinnorna). 11 procent snusar (19 % av männen och 4 % av kvinnorna).

1964 Det första sambandet mellan tobaksrökning och lungcancer fastslås. Den sista svenska tobaksodlingen läggs ner.

1980-talet Tobaksrökningen börjar gå ner, speciellt bland män.

1993 Den första tobakslagen: Rökfri arbetsmiljö i vissa lokaler och på skolgårdar, samt bestämmelser om varningstexter och innehållsdeklaration på tobaksvaror och reglerad marknadsföring av tobak.

Mitten på 90-talet Den stora tobaksskandalen i USA. Flera chefer för olika tobaksbolag har medvetet ljugit under ed om att de inte visste att nikotin var beroendeframkallande. (Se artikel.)

2005 Rökförbud i restauranger och på andra serveringsställen.

2011 Sverige kritiserar av europeiska och svenska antitobaksorganisationer för sin tobakspolitik. Sverige har gått från att vara ledande inom Europa till att i första hand lobba för att snus ska tillåtas i Europa.

"Hos oss är tempot lite lugnare
och personalen kan glömma sina
fysiska bekymmer"

MONIKA JOHANSSON, HANDLEDARE

För ett par år sedan var föreningen på väg att läggas ned. I dag är föreningen Vårblomman projektägare till det största sociala projektet någonsin på föreningsnivå inom IOGT-NTO.

TEXT OVE ANDERSSON FOTO JONAS FORSBERG

MILJONPROJEKT I ÖRNSKÖLDSDSVIK

Stort socialt projekt drivs av lokalföreningen

"Samhällsnyttan är enorm och alla är vinnare", säger handledaren Peer-Olov Moberg. Det här rör sig om människor som vill ut i arbetslivet, men som av olika anledningar inte funnit vägen dit. Arbetslöshet, sjukdom, missbruk eller andra omständigheter har ställt dem vid sidan av samhället.

Ideell Växtkraft (IVK) är ett projekt för att skapa sysselsättning för långtidsarbetslösa. IOGT-NTO tillsammans med några andra föreningar på orten erhöll förra året 14,5 miljoner kronor i EU-medel till ett tvåårigt projekt.

Sedan starten i juni i fjol har omkring 130 personer mellan 20 och 64 år haft sin dagliga sysselsättning i projektet. Deltagarna arbetar inom ett dussintal olika verksamhetsområden, bland annat med byggprojekt, vaktmästeri, skötsel av skidbackar, rökning, digitalisering av gamla föremål och kanslitjänster.

Målet är att minst hälften av alla som

går in i projektet ska komma vidare till utbildning, praktik eller arbete. Av första periodens 68 deltagare blev det bättre än så – 60 procent gick vidare till andra uppgifter.

– Ett annat mål är att projektet ska utmynnas i minst ett socialt företag, helst flera sådana, med avtalsenlig lön till de anställda berättar Peer-Olov Moberg.

Arbetsförmedlingen i Ö-vik är en av IVK:s samarbetspartner och där är man mycket nöjd med arbetet som görs.

– IVK håller hög kvalitet både när det gäller handledning och uppföljning och bra kvalitet är det också på arbetsuppgifterna, säger chefen Jonas Malmin, som tycker att arbetet bedrivs på ett mycket seriöst och bra sätt.

Thomas Johansson är projektledare. En västerbottning som efter ett antal år i Dalarna dragit norrut igen. Även i Dalarna var han engagerad i socialt arbete.

– Det viktigaste i arbetet är att möta

människorna i samma ögonhöjd, säger han. Ingen är bättre eller sämre än någon annan och vi ser bara möjligheter. I projektledningen är vi i princip tillgängliga dygnet runt.

För att man skulle kunna komma igång ställde IOGT-NTO-förbundet upp med 1,4 miljoner kronor i bankgaranti, något som Thomas Johansson är tacksam över idag.

– Jag vill gärna ge IOGT-NTO en eloge för att man även där trodde på projektet och ställde upp.

Till projektets vinnare hör föreningslivet. Tack vare IVK kan de få saker utförda som den egna kassan skulle ha svårt att klara. En förening med 80 medlemmar driver till exempel en skidbacke i kommunen. I vintras fick de kostnadsfri hjälp av åtta personer från IVK med skötsel och daglig drift av anläggningen. Principen är att föreningarna står för materialet medan arbetskraften från IVK i dagsläget är gratis. ■

Tommy Näslund (svart mössa) och Fredrik Westin Sundström på jobb på travbanan "Solänget".

Per-olov Moberg och Tomas Johansson på kontoret.

Ideell Växtkraft. Med hjälp från EU

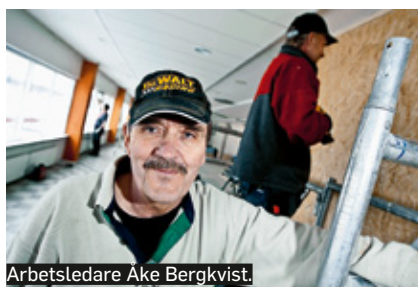
Syftet med Ideell Växtkraft, IVK, är att skapa sysselsättning inom föreningslivet för långtidsarbetslösa från arbetsförmedlingens olika program och försörjningsstöd.

Under 2009 fördes samtal mellan IOGT-NTO Vårblomman, kommunen, arbetsförmedlingen och en idrottsförening som utmynnade i en gemensam EU-ansökan där IOGT-NTO blev projektägare. I september 2010 inleddes arbetet på allvar sedan det blivit klart att EU-pengarna beviljats.

Alla föreningar har rätt att ansöka om hjälp från IVK. Endast arbetsuppgifter som annars inte skulle ha blivit utförda får komma ifråga. På IVK:s kansli arbetar fyra handledare, en projektledare och en administratör.

Marie Wålström på jobb på travbanan "Solänget".

Arbetsledare Åke Bergkvist.

Håkan Hörnell på jobb på travbanan "Solänget".

– Hos oss är tempot lite lugnare och personalen kan glömma sina fysiska bekymmer. Alla arbetar dock 100 procent av sin förmåga, säger Monika Johansson som är handledare på Blommans Eko-café.

"En fantastisk möjlighet"

På såväl Solängets travbana som på Blommans ekokafé får långtidsarbetslösa chansen att komma tillbaka.

Ivan Hellström, chef för Solängets travbana utanför Ö-vik döljer inte sin belåtenhet över IVK:s insats vid banan.

– För oss blev IVK en fantastisk möjlighet. Själva skulle vi inte haft ekonomisk möjlighet att utföra det här arbetet, säger han.

Vid ett besök på arbetsförmedlingen fick han kännedom om projektet och hoppade på vagnen. Upprustning av restauranger och målning av totohallen, byte av portar på stallbacken, och nya lunchrum åt ett par tränare är åtgärder som nu genomförs. Ett dussintal personer med skilda bakgrund utför jobben.

Bas för arbetet är Åke Bergqvist, 60 år. Less och sliten efter 25 år som företagare i plåtslageribranschen lade han företaget i malpåse. Via ett nystartjobb kom han med

i IVK och är idag anställd som arbetsledare.

Övriga som jobbar på Solänget, liksom på de andra arbetsställena, har aktivitetsstöd. Utom Anders Johnsson, 52. Han har en bakgrund som isoleringsplåtslagare, hjälptränare vid just Solänget och han har också en kortare sejour i USA bakom sig hos travtränaren Johnny Takter. Men för några år sedan slog arbetslösheten till. Höjda avgifter gjorde att han lämnade både facket och a-kassan, och när sedan jobben tröt blev det besvärligt. Eftersom han hade hus krävde myndigheterna att det skulle avyttras och pengarna användas till uppehållet. Nu är de pengarna slut men han har fortfarande inget stöd. Genom Åke Bergqvist kom han med i projektet på Solänget.

– Här jobbar jag ideellt men bättre det än sitta hemma. Jag mår bättre av att jobba och trivs dessutom utmärkt, säger han.

Hans förhoppning är att arbetet ska utmynna i en anställning.

– Ja, målet är att det här ska bli ett soci-

alt företag efter projekttiden så att vi ska kunna betala våra anställda, säger Peer-Åke Moberg, handledare vid IVK.

Ett annat IVK-projekt är Blommans ekokafé. Det är inrymt i IOGT-NTO-föreningens ordenshus och arbetet präglas av miljötank in i minsta detalj. Enbart ekologiska råvaror används.

– Pärlosocker är det enda som vi inte hittat i ekologisk form, säger handledaren Monika Johansson.

Allt bröd bakas på plats och säljs tillsammans med smårätter till allmänheten eller levereras till IVK:s andra arbetsställena. Sex personer arbetar i kaféet. En specialitet är att förvandla grönsaker till "blomsteruppsättningar" – ätbara förstås.

– Hos oss är tempot lite lugnare och personalen kan glömma sina fysiska bekymmer, säger Monika. Alla arbetar dock 100 procent av sin förmåga. Förhoppningen är att kaféet ska kunna bära sina kostnader på sikt, säger Monika. ■

Värva och vinn! Dalhalla!

Under perioden 15 maj–15 juni 2011 pågår värvarkampanjen "Värva och vinn! Dalhalla!"

Alla som värvar minst en medlem under denna period har samma chans – vi lottar ut vinsterna.

Tre värvare vinner vardera en konsertresa för två personer till Dalhalla i Dalarna 29–30 juli.

Konsert med Malena Ernman fredag kväll den 29 juli, resa, god mat samt övernattnings för två personer ingår. Vård för detta kommer att vara vår vice förbundsordförande Kjell-Ove Oscarsson.

Reglerna är enkla:

- Nya medlemmar i IOGT-NTO, 26 år eller äldre räknas.
- Medlemstalongerna i original ska vara Medlemsservice tillhanda senast 20 juni.
- De tre vinnarna meddelas personligen under första veckan i juli

foto: Mats Bäcker

GÅ IN PÅ WWW.SOMMARLOVATALLA.NU

Som vi alla vet är det många barn och ungdomar som inte har möjlighet att resa eller på annat sätt få nya upplevelser under sommarlovet. Såklart borde alla få ha sommarlov och då menar vi inte bara att vara ledig från skolan. Ett riktigt sommarlov innebär en chans att samla nya krafter, lära sig nya saker och få nya kamrater. Ett sånt sommarlov borde alla barn och ungdomar ha rätt till, oavsett om man har gott om pengar eller om föräldrarna jobbar hela sommaren eller om mamma dricker för mycket alkohol eller om man inte har så många vänner.

IOGT-NTO vill göra möjligt för fler barn, unga och familjer att få ett bra sommarlov och vi kommer även i år att satsa på hemsidan www.sommarlovatalla.nu för att erbjuda landets barn, ungdomar och familjer drogfria sommaraktiviteter. På www.sommarlovatalla.nu erbjuder IOGT-NTO

de övriga förbunden inom rörelsen att marknadsföra sina läger, kollo eller andra sommaraktiviteter. Vi kommer också att erbjuda andra organisationer att lägga in sina aktiviteter.

Har du frågor, mejla IOGT-NTO Info, info@iogt.se, eller ring 08-672 60 05.

sommarlov åt alla.nu

Inga omgiven av Susanne och Olle Åkerlund samt Gunilla Lundin.

Ingas adepter tar över

I sextio år har Inga Gustafsson från Vaddö varit aktiv inom nykterhetsrörelsen. Hon har varit juniorenas trygga famn i alla år. Nu, 84 år gammal, lämnar hon över stafettpinnen till tre yngre förmågor.

– Det är dags nu. Orken tryter, säger Inga och berättar att hon varit ordförande i IOGT-NTO-föreningen i 13 år och kassör i Vaddös fyra föreningar sedan 1962.

– Men kassör tänker jag fortsätta att vara, så lätt kommer ni inte undan, skojar hon med sina tre vapendragare som ska ta över: Susanne Åkerlund från Junis, Olle Åkerlund från IOGT-NTO och Gunilla Lundin från UNF.

Nej, Inga har inga planer på att dra sig tillbaka helt. Hon kommer även fortsättningsvis att finnas med bakom kulisserna som rådgivare och stöd för verksamheten. Har man varit aktiv sedan barnsben är det svårt att bara lägga av från en dag till en annan.

Hon började som ungdomsledare som 16-åring och var med och bildade den första Junis-föreningen här på ön 1938. Senare träffade hon sin blivande man genom öns IOGT-NTO-förening. De gifte sig och fick två barn. Någon yrkesutbildning har

hon aldrig skaffat sig. Hon kallar sig diversearbetare och har bland annat jobbat som biträde i en järnhandel och frilansat för Norrtälje tidning.

– Egentligen ville jag bli småskolelärare, men vi hade inte resurserna. Jag tycker om att ha hand om barn, så därför föll det sig naturligt att engagera sig i föreningens ungdomar, säger Inga som i alla år har brunnit för Junisverksamheten. Men det har aldrig varit några vattentäta skott mellan förbunden. Och det är mest Ingas förtjänst. Samverkan över gränserna har gått som en röd tråd genom Vaddös nykterhetsarbete.

– Vi är föregångare i Sverige med att

jobba över gränserna, säger Gunilla. Genom sitt jobb som fritidspedagog kommer hon i kontakt med ungdomar, andra organisationer och idrottsföreningar. På så vis kan man dela lokaler och samverka kring exempelvis sportlovsaktiviteter för barnen på ön.

– Barnen struntar ju i vem som är arrangör av en bussresa. Då behöver ingen känna att man måste vara med i en viss grupp för att få göra roliga saker, säger Gunilla och berättar att man även kör fester, ledarträffar och arrangemang gemensamt över förbundsgränserna. På så vis blir det också lättare involvera ungdomarna.

Vad har de lärt sig av Inga, förutom att samarbeta?

– Empati, värme och engagemang, säger Gunilla.

De tre efterträdarna är handplockade av Inga, som föll för deras punktlighet, plikttrogenhet och intresse. Gunilla har varit aktiv längst, i 22 år. De andra två i 4 år.

– De är färska, men mogna, sammanfattar Inga med ett leende.

– Och vi är förstås glada att Inga lämnar över medan hon fortfarande är pigg. Det är skönt att veta att hon finns där om man behöver fråga om något.

MARIA ZAITZEWSKY RUNDGREN

"Jag ville vara med i tuffa
gänget. Det var häftigare att
röka brass och dricka öl än
att gå i skolan."

INGEMAR

Ingemar Rosenqvist har supit och knarkat i mer än trettio år. Han har bott på tillfälliga boenden, sovit i trappuppgångar och suttit i fängelse. Tack vare satsningen Bostad först i Helsingborg har han fått **en egen lägenhet trots den stenhårda bostadsmarknaden**. Nu kan han äntligen träffa sin dotter i ett eget hem.

TEXT **SVEN ROSELL** FOTO **ERIK MÅRTENSSON**

BOSTADEN GAV **INGEMAR** ETT NYTT LIV

– **Det är skönt** att kunna stänga sin egen dörr. Jag är den enda som har nyckel hit, säger Ingemar Rosenqvist, 51, och ser nöjd ut när han visar upp nyckeln.

Ettan är ljus och fräsch. En inramad målning han fått av chefen på ett behandlingshem och några foton på dottern sitter på väggen. Det är de enda saker som finns kvar. Allt annat har han övergett i de bostäder han lämnat under åren. Fotona och tavlan har kompisar tagit hand om medan han missbrukat och varit hemlös.

I ett hörn står en nyinköpt teve. Gardiner är uppriggade i det stora fönstret. Under den kommande helgen planerar han att köpa möbler.

– Bordet ska stå där eller inne i köket. Jag har inte bestämt mig ännu. Sängen ska stå vid väggen där borta, säger Ingemar och pekar.

Lägenheten är hans första egna bostad på femton år. Med projektet Bostad först

i Helsingborg har han fått en ny chans. Lägenheten ger honom en möjlighet att komma på rätt köl i livet. Han nappade direkt när socialsekreteraren berättade om Bostad först, men han trodde inte att han med sin bakgrund skulle ha en chans. Sedan blev han intervjuad av projektteamet och till sin stora överraskning blev han en av de sju första utvalda som skulle få egen lägenhet. En avbetalningsplan för en gammal hyresskuld upprättades och nu har den egna bostaden blivit verklighet.

Satsningen Bostad först bygger på idén att en person som är hemlös behöver en bostad innan han eller hon klarar av att ta itu med sina andra problem. Den som erbjuds en lägenhet med förstahandskontrakt behöver inte vara drogfri men måste vilja bli det. Vägen till drogfrihet startar med en egen bostad. Boendestödjare ser till att var och en som fått

en lägenhet backas upp efter behov.

– Nolltolerans är det som gäller för mig. Jag bestämde mig när jag fick det sista återfallet.

Han säger ”sista”, och inte ”senaste”, återfallet och låter väldigt beslutsam. Vid sista återfallet fick han ont i levern, njurarna och bukspottskörteln. Kroppen sade ifrån efter tjugo år på amfetamin och fem år på heroin. Lägg så till all alkohol och hasch. Sju eller åtta gånger har han varit inne på 55:an, som avgiftningen kallas i Helsingborg.

Vi slår oss ner på golvet och Ingemar börjar berätta.

– Jag ville vara med i tuffa gänget. Det var häftigare att röka brass och dricka öl än att gå i skolan.

Alkohol och hasch började han med som femtonåring i åttonde klass. Nian missade han helt. Valet att inte gå i skolan hade inget med uppväxten att göra. Hans mamma drack ingen alkohol medan styvpappan drack lite på helgerna. Barndomen var bra, tycker Ingemar.

– Mina föräldrar ställde upp som föräldrar ska göra. Hjälpte till med läxorna och följde med när jag idrottade.

Men kompisarna i gänget drog honom från skolan. Det dröjde innan mamma förstod vad sonen höll på med. Hon visste inget om hasch och annan narkotika. Inte ens när han glömde sprutor i hennes bil anade hon något. Styvpappan höll sig i bakgrunden och engagerade sig inte i Ingemars uppväxt och skolgång.

– Det var alltid lätt att finta morsan. Jag hade marijuanaplantor stående i fönstret hemma. De skar polisen ner när

Ingemar Rosenqvist i sin nya lägenhet.

de hämtade mig. Till morsan hade jag sagt att det var afrikanska gummiplantor.

Polisen hämtade Ingemar när han rymt från militärtjänsten. Det resulterade i hans första fängelsestraff. Supandet och haschrökandet följdes av tjugo års amfetaminmissbruk. Ett par perioder bodde han tillsammans med kvinnor som också var missbrukare. När mamman till Ingemars dotter dog för fyra år sedan förmådde han inte att göra något. Heroinet stod i vägen. Men han har haft kontakt med dottern per telefon under alla år.

Ingemar har bott och övernattat på ett otal olika ställen. Övernattningar i tillfälliga boenden, härbärgen och i trappuppgångar har varvats med kortare fängelsevistelser och perioder på drogfria boenden. Han har haft svårt med den strikta kontrollen på boendena.

– Man känner sig som en tioåring där. Måste vara inne en viss tid. Man får inte ens tända ett stearinljus. Och man blir avstängd om man kommer fem minuter för sent. Då går man rakt ut i missbruk igen.

Genom att engagera sig i KRIS (Kriminellas revansch i samhället) har han skaffat sig nyktra vänner. På KRIS lagar

"Jag var bara med de två första åren. Nu har hon fått sin pappa tillbaka" INGEMAR

han mat en gång i veckan och deltar i fotbollsresor och annat som arrangeras. Vänerna ska tillsammans med projektteamet för Bostad först stödja honom i ett liv utan droger. Beredskapsjobbet hoppas han ska leda till en så kallad OSA-anställning (offentlig skyddad anställning) så att han tjänar egna pengar.

Kommunala Helsingborgs Hem testar idén med Bostad först i sju lägenheter. Tre hemlösa flyttade in i november och fyra i december 2010. För att släppa till fler lägenheter vill bolaget att även någon privat fastighetsägare ställer upp. Socialförvaltningens mål är att få fram minst 25 lägenheter. Ett annat mål är att åtta av tio som får en lägenhet genom Bostad först ska bo kvar efter två år.

Fatima Stjärnkvist i projektteamet berättar att det länge gick trögt med att få

med de privata fastighetsbolagen i Bostad först. Det är inte helt oväntat i en stad där bostadsbristen är stor. Klimatet på bostadsmarknaden är hårt för den som av någon anledning hamnat utanför, har ekonomiska svårigheter eller är arbetslös.

I Helsingborg har satsningen på Bostad först kanske inneburit en viss ljusning.

– Vi bjöd in 18 privata fastighetsbolag till en information. Bara en kom, men vi fick en lägenhet.

Därefter har ytterligare en av de privata ägarna lovat att bidra med två lägenheter. Till våren ska ännu ett informationsmöte arrangeras, då kan projektteamet samtidigt presentera en utvärdering av de första månaderna med Bostad först.

Det kommunala bolagets sju lägenheter hyrs ut med förstahandskontrakt med en månads förlängning i taget. Uppsäg-

Fotona var de enda saker Ingemar hade kvar. Kompisar hade tagit hand om dem medan han missbrukat och varit hemlös. Allt annat hade han övergett i de bostäder han lämnat under åren.

ningstiden är en månad och hyresgästen kan vräkas på kort tid om han stör grannarna, men först görs en utredning om orsaken till störningen. Projektteamet har inga nycklar till lägenheterna men de boende måste släppa in dem när de kommer på besök. Avtalet har skrivningar om att hyresgästerna ska vårda sin lägenhet och inte störa grannarna. Tilläggen i avtalet gäller i två år, därefter kan det omvandlas till ett vanligt hyreskontrakt.

Alla sju är utvalda efter intervjuer. De tre

Bostad först. Förutsättning för ett fungerande liv

Modellen Bostad först utgår från tanken att alla måste ha en bostad innan det är möjligt att lösa andra problem. En bostad är en mänsklig rättighet och en förutsättning för ett fungerande liv. Samtidigt som en hemlös får en bostad ska individuellt anpassat stöd och rehabilitering erbjudas. Modellen har tillämpats med framgång på en del håll. I New York hade åtta av tio tidigare bostadslösa sitt förstahandskontrakt kvar ännu efter fem år. Forskare i socialt arbete i Lund pläderar för modellen sedan några år tillbaka.

första är män 55+ och inskrivna för ekonomiskt bistånd eller för social problematik. De har varit hemlösa i tio år eller mer och deras hälsa har tagit mycket stryk.

– De har uttryckt en genuin vilja till förändring och har en insikt om att deras situation till viss del beror på dem själva. De har fått förklara nackdelarna med status quo och fördelarna med att förändra sitt liv.

De fyra som flyttade in i december är något yngre, två är drogfria. Inga kvinnor finns bland de utvalda eftersom de som kunde komma ifråga är beroende av hiss eller av att bo på bottenvåningen.

– En backade ur. Han hade skrivit kontrakt, men tyckte att det kändes för ansvarsfullt och kände sig inte tillräckligt stabil. Det handlar om rädslan för att vara ensam. Nu ska jag vara som alla andra. Hur ska det gå? Vi försöker nu få med honom igen, berättar Fatima Stjärnkvis.

Hemma i lägenheten funderar Ingemar på hur han ska möblera. I helgen ska han köpa säng, dvd, soffa och bord. Sedan är det dags att bjuda hit tjugoföråriga dottern. Pappa och dotter har mycket att ta igen.

– Jag var bara med de två första åren. Nu har hon fått sin pappa tillbaka. Det är så jag tänker, säger han med ett leende. ■

HALLÅ DÅR!

Hans Swärd

professor i socialt arbete vid Lunds Universitet och ledande forskare bakom Bostad först i Sverige.

Fanns det hemlösa i Sverige på 1960- och 1970-talen?

– På sextioalet fanns det många hemlösa. Det fanns fler då än i dag. Men på sjuttioalet hävdes siffrorna. En orsak var att miljonprogrammet stod färdigt. Då fick vi för första gången ett överskott på bostäder. Vi hade tomma lägenheter till slutet av åttiotalet. Följden blev att många stora härbärgen lades ner. En lägenhet skulle lösa alla problem. Men en del som varit hemlösa placerades illa och kommunerna följde inte upp de som hade behövt följas upp. Det gjorde fastighetsägarna misstänksamma.

Varför körs inte Bostad först igång överallt?

– Det undrar vi också. Men det var nog ingen som i början av nittiotalet trodde att hemlösheten skulle bli ett stort problem. Och staten var inte ledande på bostadsmarknaden och i hemlöshetsarbetet längre. Det hade öppnats upp för privata företag. Många tror inte att det går med Bostad först. Vi möter tre typer av argument mot Bostad först. "Det finns inga lägenheter" är det första argumentet. Det är bekvämt att säga så, men de hemlösa är bara två promille av befolkningen. I Helsingborg är det ont om bostäder, men där har man börjat ändå. "Det ger fel signaler" är det andra argumentet. De som missköter sig ska inte få gå före de unga. Men när bostadsförmedlingarna fanns så fick de mest utsatta ett handtag. Det tredje argumentet är att "de kan inte bo".

Här hänvisar Hans Swärd till undersökningar som visar motsatsen. "De som inte kan bo" kan lära sig att bo med visst stöd i början.

Hur går det för Bostad först på andra håll? Modellen har tillämpats med framgång i New York, men hur ser det ut i övrigt?

– I Hannover har modellen använts länge. I Norge och Danmark har man kommit längre än vi. Vi ska också komma ihåg att vi hade en Hemlöshetskommitté 2000-2001 här i Sverige. Den förespråkade en form av Bostad först och höll konferenser med svenska kommuner, men det hände inget. Härbärgen är bekvämt för fastighetsägarna.

Motorförarnas Helnykterhetsförbund MHF

Nykterhetslöfte För en viss kategori medlemmar (17 170)
Medlemmar Drygt 30 000 totalt varav 13 056 är MHF Support
Bildades 1926
Ordförande Maria Bergström
Arrangerar Tylösandsseminariet varje år utanför Halmstad, som har vuxit till en "proffskongress" för trafiksäkerhetsfrågor.

Motorförarnas Helnykterhetsförbund Ungdom (MHF-U)

Nykterhetslöfte Ja
Medlemmar cirka 3 000
Bildades 1970
Ordförande Ulrik Larsson

Förbundet mot droger FMD

Nykterhetslöfte Ja
Medlemmar Cirka 25
Ordförande Arne Spetz
Har funnits i drygt 100 år, men hette tidigare Svenska Studenters Helnykterhetsförbund.

Kriminellas Revansch i Samhället KRIS

Nykterhetslöfte Ja
Medlemmar 5000
Bildades 1997
Ordförande Christer Karlsson
KRIS arbetar bland annat med att ta emot frigivna interner och lotsa dem ut i samhället.

Frisksportarna SFF

Nykterhetslöfte 12–18 åringar, frivilligt efter 18 år. Nyktert för alla under all verksamhet.
Medlemmar Drygt 6 000
Bildades 1935
Ordförande Göran Bengtsson
Driver en folkhögskola i Trosa

Sveriges Akademikers Nykterhetsförbund SAN

Nykterhetslöfte Ja
Medlemmar Drygt 100
Bildades 1950
Ordförande Torsten Friberg

Länkens Kamratförbund

Nykterhetslöfte Nej, men man lever helnyktert
Medlemmar Cirka 5 000
Bildades 1953
Ordförande Håkan Blom
Driver ett behandlingshem utanför Alingsås.

LP-verksamheten/SPIK

Nykterhetslöfte Ja
Medlemmar 11 200
Bildades 1959
Verksamhetschef Lars Johansson
Verksamheten syftar till att hjälpa människor med drog/alkohol/spelmissbruk till ett drogfritt, fungerande liv.

Blåbandsungdomen SBU

Nykterhetslöfte Ja
Medlemmar 3 100
Ordförande Erina Almgren
Starkt fäste i bland annat Västra Götaland

Blå Bandet SBF

Nykterhetslöfte Ja
Medlemmar Drygt 9 000
Ordförande Annika R Bergman
Bildades 1883
Starkast fästen i Västerbotten och Stockholm.

IOGT-NTO är den största nyktra organisationen i Sverige. Men långt ifrån den enda.

NYKT I SVE

TEXT MARIA ZAITZEWSKY RUNDGREN

Frälsningsarmén

Nykterhetslöfte Ja

Medlemmar 5 987. Internationellt 1 miljon medlemmar

Bildades 1865 i England, till Sverige 1882

Ledare Marie Willemark

Sveriges Polisers Nykterhetsförbund SPHF

Nykterhetslöfte Ja

Medlemmar cirka 680

Bildades 1905

Ordförande Lennart Eriksson

Äger fjällparadiset Snasalien i Åre, en gård med stora marker. Här kan bland annat poliser rehabiliteras.

IOGT-NTO

Nykterhetslöfte Ja

Medlemmar 32 000

Ordförande Anna Carlstedt

Bildades 1970 genom sammanslagning av IOGT och NTO. IOGT-NTO kom till Sverige 1879 från USA, där Independent Order of Good Templars grundades 1851. IOGT:s tidiga historia kännetecknades av en rad splittringar, som bland annat resulterade i två andra nykterhetsordnar som verkade jämsides med IOGT, Nationalgodtemplarorden (NGTO) och Templarorden (TO). Dessa gick samman till NTO 1922, och 1970 gick NTO och IOGT samman till den nya organisationen IOGT-NTO.

Ungdomens Nykterhetsförbund UNF

Nykterhetslöfte Ja

Ordförande Vidar Aronsson

Medlemmar Drygt 7 750

Bildades 1970

UNF, som det ser ut idag, bildades 1970, genom en sammanslagning av IOGT:s ungdomsförbund som hette Sveriges Godtemplares Ungdomsförbund (SGU) och NTO:s ungdomsförbund Heimdal. Detta var samtidigt som IOGT och NTO gick ihop till dagens IOGT-NTO.

IOGT-NTO:s Juniorförbund Junis

Ordförande Catharina Sandberg

Medlemmar 13 000

Bildades 1970

Redan i slutet av 1800-talet bildades de första barnföreningarna, som då kallades ungdomsloger eller barntempel. Före 1970 var barnverksamheten en del av IOGT respektive NTO, och inte som nu organiserad i en fristående organisation.

Nykterhetsrörelsens Scoutförbund NSF

Nykterhetslöfte Ja

Ordförande Per Södergren

Medlemmar 6 001

Bildades 1926

Bildades 1970 genom sammanslagning av IOGT:s scoutförbund och NTO:s scoutförbund som bildades 1928 och 1927.

Sveriges Lärares Nykterhetsförbund SLN

Nykterhetslöfte Ja

Medlemmar Cirka 500

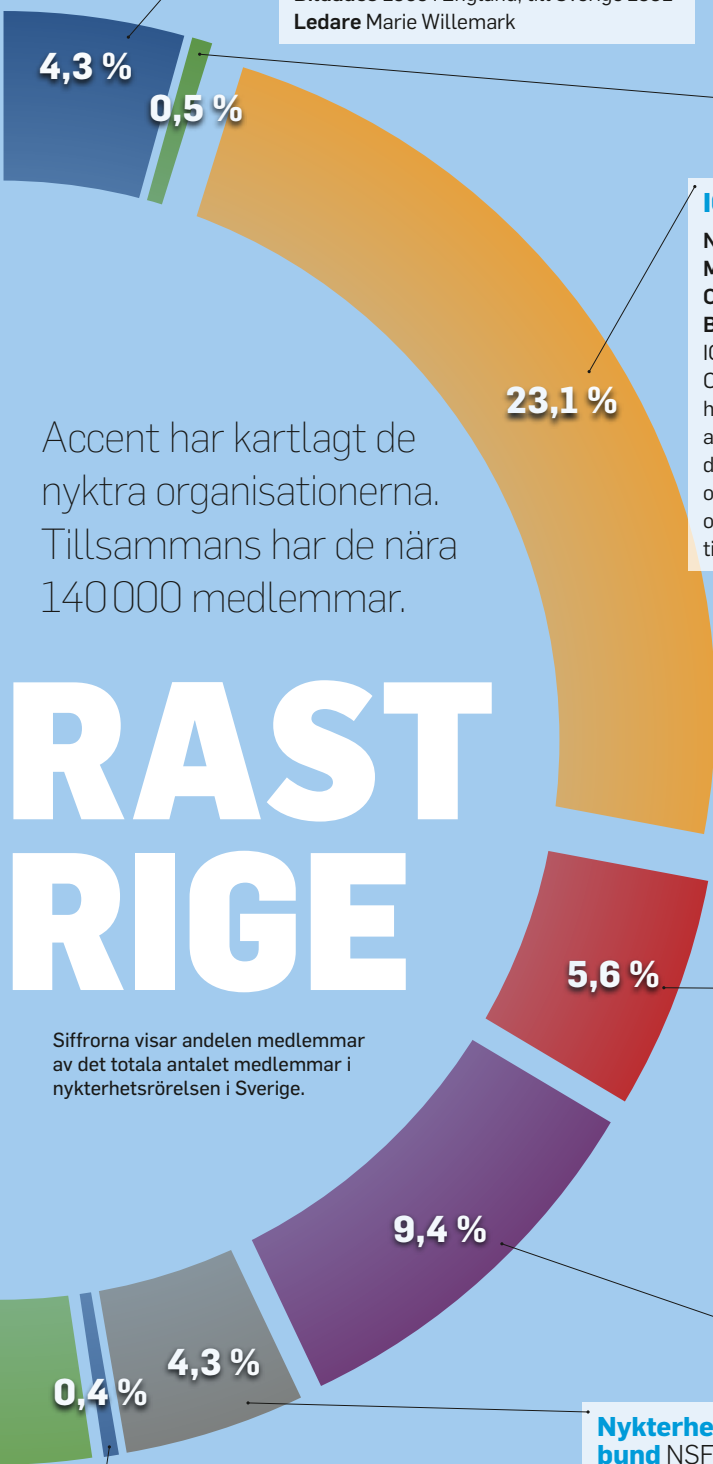
Bildades 1907

Ordförande Gunilla Zimmermann

Accent har kartlagt de nyktra organisationerna. Tillsammans har de nära 140 000 medlemmar.

RAST RIGE

Siffrorna visar andelen medlemmar av det totala antalet medlemmar i nykterhetsrörelsen i Sverige.

SECOND HAND GER **NYTT** LIV

Klockan tolv varje torsdag slår portarna upp till second hand-butiken i Möjligheternas hus i Skarpnäck. Som alltid ringlar kön lång utanför.

TEXT OCH FOTO **MARIA ZAITZEWSKY RUNDGREN**

Kunderna – en salig blandning av gamla, unga, invandrare, svenskar, män och kvinnor – är startklara som inför ett lopp och en minut efter tolvslaget rusar de in, grabbar tag i en korg och kryssar med glasartat lystna blickar omkring i den välsorterade och stora butiken som rymmer allt ifrån kläder, textilier, husgeråd, porslin, glas, leksaker, elektronik och möbler.

Visst är det roligt att så många hittar hit och att butiken nu går med vinst, om än ringa. Men huvudsyftet med Möjligheternas hus är inte i första hand försäljningen utan den sociala verksamheten. Här arbetar just 34 nu personer som lotsats hit via socialtjänst eller arbetsförmedling. 22 arbetstränar och 12 har så kallad osa, offentligt skyddad anställning. De flesta har någon form av missbruksbakgrund och kommer hit för att få struktur på tillvaron och lära sig att sköta ett vanligt jobb. Många har varit här länge och är huset trogna. Här känner de sig delaktiga. De som har osa har lämnat arbetsträningen bakom sig och får axla mer ansvar. Som Jukka som nu står bakom disken och sköter försäljningen. Dagen i ära har han klätt sig proper i skjorta och väst. Stoltheten går inte att ta miste på.

– Jag är snickare i botten. Men nu tar jag hellre hand om kunder och kör lastbilen. Det är ett roligt och varierande jobb och alla som är här är så trevliga. Snickra har jag inte så stor lust med längre, säger han.

För verksamheten handlar inte bara om

att sälja loppisprylar torsdag, fredag och lördag, utan också om att åka och hämta grejer som folk skänker, att mot en billig penning leverera möbler som folk köpt och åka till soptippen med sådant som inte går att sälja. Det är full fart från halv-

åtta på morgonen till halvfem på kvällen. Skänkta prylar ska gås igenom och sorteras. Elektronik kontrolleras och lagas så att den fungerar. Möblerna hamnar i snickeriet där skavanker rättas till. Böckerna får ett hem hos Anders Dahlberg uppe på den

Oskar Jalkevik

HALLÅ DÄR!

Oskar Jalkevik

som är ny distriktsordförande för Stockholms distrikt.

Grattis! Hur känns det att bli vald till ordförande?

– Kul och spännande! Jag har hittills haft mitt engagemang i UNF, nu är det dags att gå vidare och in i IOGT-NTO. Det känns stort och utmanande.

Hur ser medlemsutvecklingen ut i distriktet?

Den generella trenden är uppåt under hela 2000-talet.

Men förra året hade vi en liten nedgång. Jag tror att det dels beror på åldersfördelningen och på att vi inte lyckats få alla som värvats att stanna kvar. I dag är vi 2439 medlemmar och hoppas förstås att vi ska bli fler. Vi arbetar aktivt med värvning, både ideellt och via utvecklingskonsulenter, som satsar på det här. Men det gäller som sagt att få folk att stanna kvar i nykterhetsrörelsen.

Har ni något nytt och spännande på gång?

Just nu tuffar verksamheterna på Bergsunds strand och i Södertälje på som vanligt. Vi är

många nya i distriktsstyrelsen och till hösten kommer vi nog med nya, fräscha idéer.

Vilka utmaningar står ni inför i distriktet?

Att driva nykterhetsarbete i en storstad är svårt. Konkurrensen från alla kommersiella krafter är stor. Här finns massor av krogar, många har öppet sent. Det är en ganska blöt alkoholkultur, vilket är en utmaning för oss. Vi har också en politisk utmaning, att lobba hos politikerna och föra fram våra frågor. Jag tror att vi kan vara en bra förebild för andra distrikt i landet. ■

välsorterade och rymliga bokavdelningen, älskad av många bokslukare. Priser sätts av de som jobbar här – alltid låga. Så pass låga att handlare från city tar sig hit för att lägga vantarna på fynd som kan avyttras dyrt till trendkänsliga och penningstarka innerstadsbor.

– Men vi lämnar ingen garanti. Vi garanterar bara att det som säljs fungerar här och nu, säger verksamhetschefen Jane Edkvist Henriksson.

Hon berättar att de som jobbar här har väldigt kul ihop. Sammanhållningen är stark och många, som tidigare levt i samhällets periferi, känner plötsligt mening med tillvaron. Här får de ett värde och blir sedda, samtidigt som de får lagom stora krav på sig.

– Vi fördriver inte tiden, detta är en riktig arbetsplats. Torsdag förmiddag ska allt vara klart inför tolvslaget och det kräver att alla gör det de ska. Porslin och glas ska diskas, allt ska se fräscht ut, säger Jane, som under sina tre år som chef har sett endast ett fåtal personer som återgått i missbruk.

– Man blir ju lite av en kurator också. Många behöver prata. Ett jättestort problem är att osa:n är tidsbegränsad nuförtiden. Efter två år tar den slut och arbetstagaren förväntas klara av en vanlig anställning. Men vad gör en 50-årig före detta heroinmissbrukare med trasiga tänder? Risken är stor att han tappar sugen och hamnar i missbruk igen. Det är sorgligt.

Möjligheternas Hus har funnits i 7 år. Fram tills i höstas huserade man i bil-

Jane Edkvist Henriksson

liga lokaler med rivningskontrakt i Farsta, söder om Stockholm. De nya lokalerna i Skarpnäck är lika stora – 1500 kvadratmeter dubbelt så dyra. Hade inte IOGT-NTO gått in ekonomiskt hade det inte gått att driva. Nu fungerar det bra med hjälp av försäljningen och bidrag man får för dem som arbetstränar. Lyckas man dessutom hyra ut de delar av lokalerna som står tomma finns ytterligare pengar att tjäna.

Efter ett par timmar glesnar folkmassan i butiken och personalen kan pusta ut en stund. Det har varit en hektisk morgon och anspänningen har varit stor. Ingela, som jobbat i butiken, har tröttnat, men energin är på topp. Racet inför tolvslaget ger en riktig kick, tycker hon.

– Jag älskar att hålla på med second-hand och att möta kunder. Det gäller att vara alert och inte visa om man har en dålig dag. Alla som jobbar här är bra och cheferna fantastiska. Jag stortrivs! ■

Stockholm. Hårda fakta

Föreningar 50 st
Medlemmar 2 439 st
Omsättning ca 5 miljoner kronor inklusive verksamheten på Möjligheternas hus

HALLÅ DÄR!

Dalai lama

som just varit på besök i Sverige för att föreläsa.

Reser du till Sverige som representant för tibetanerna eller som andlig ledare?

– Jag har bestämt mig för att pensionera mig från min roll som politisk talesman för tibetanerna, så i den bemärkelsen är jag här som andlig ledare. Men jag är ju tibetan tills den dag jag dör och har samtidigt ett ansvar att ställa upp för mitt folk.

Vilka frågor är viktigast för dig?

– Frågan om att aldrig blanda religion och stat är mycket viktig. Man

kan vara sekulär i bemärkelsen att man i sitt politiska arbete tänker revolutionärt och bortom religion. Samtidigt kan man ha en egen tro.

Är du lycklig?

– Ja. Jag låter inga dåliga saker få fäste. Jag kan bli arg, men det rinner av mig snabbt. Ilska åter upp en inifrån, man mår

bara dåligt själv. I stället för att låta ilskan ta över, analyserar jag situationen och använder min intelligens för att hitta svaren och förståelsen. Harmoni uppnår vi genom gemenskap med andra, respekt, omtanke, tillit och vänskap. Utan tillit blir det ingen vänskap. Konkurrens är tillitens och vänskapens fiende. På grund av konkurrensen är många olyckliga i dag.

Hur känner man mening med livet?

– Genom att skåda inåt. Vi lever alltför ytliga liv och lägger för stor vikt vid teve, sport, musik och konsumtion. Att skåda inåt ger en större tillfredsställelse och kan ge upphov till helt nya möjligheter. När man hittar sitt inre lugn får man balans och meningen med livet uppenbarar sig.

MARIA ZAITZEWSKY RUNDGREN

Dalai lama

FILM

FOTO: KENNETH PAULSSON

Marta och Anja hoppas på att få stanna i Sverige. Här är de i Kiruna.

Film om flyktingars verklighet

Between 2 fires

Av Magdalena Poplawska med bland andra Magda Poplawska, Kamila Nowysh och Simon Kassianides

DRAMA En ung mor, Marta, lever under miserabla förhållanden i Vitryssland tillsammans med sin tioåriga dotter Anja. Hon är ogift, men delar hushåll med en alkoholiserad man som slår och våldtar henne. När mannen och hans gelikar börjar kasta lystna blickar på Anja och vid ett tillfälle utsätter henne för sexuella övergrepp får Marta nog. En avlägsen bekant, Gosia,

lever enligt vad Marta hört ett bra liv i Sverige och dit vill Marta fly med sin dotter. De hamnar på en flyktingförläggning utanför Kiruna och hoppas att de snart ska få uppehållstillstånd.

På förläggningen finns också Ali, en algerisk man. Mot allt förnuft uppstår en attraktion dem emellan, trots att Marta till en början håller distansen. För vad händer med kärleken om de båda skickas tillbaka till sina hemländer? Marta och Anja tilldelas en lägenhet och under en kort period ser allt ljus ut. Anja får börja skolan och Marta och Ali inleder ett passionerat

förhållande. Men beskedet från Migrationsverket blir inte det Marta hoppats på och hon tvingas välja mellan kärleken till Ali och ett liv i Sverige.

"Between 2 fires" är en oerhört stark och gripande film om några flyktingars öde, verklighet och vardag i Sverige. Nerven och känslan finns där filmen igenom. Det här är många flyktingars verklighet i ett Sverige som på ytan välkomnar alla asylsökande, men som i verkligheten sällrar hårt och avvisar människor med stora skyddsbehov. Se den!

MARIA ZAITZEWSKY RUNDGREN

BOK

Konstnärlig brevväxling som berör

BREV Lars Lerin är Sveriges i särklass skickligaste akvarellist. Bakom de skira konstverken döljer sig en man med en brokig bakgrund. Bland annat har han ett mångårigt alkoholmissbruk bakom sig och boken "Strafffrondor och ärevarv" syftar till viss del på Lars historia.

Men han är inte ensam. Bakom titeln finns också väninnan och konstnären Kerstin Hög-

strand som under många år brevväxlat med Lars. Här publiceras många av breven och de ger en inblick i deras mest privata sfär. Boken är förstås också rikligt ströslad med såväl Lars som Kerstins konst

och foton. Det är en smula rörigt med alla bilder och texter. Orkar man sig igenom växer en vacker bild av två sökande människor fram. Det är berörande, spännande och njutbart.

MARIA ZAITZEWSKY RUNDGREN

BOK

Institutioner ur barnens perspektiv

UTSTÄLLNING Varje år placeras 20 000 barn och ungdomar på olika institutioner i Sverige. I många fall hamnar de i slutna världar med bristfällig offentlig insyn. Det har de senaste årens larmrapporter har gjort oss smärtsamt medvetna om.

På utställningen *Världens mitt finns inte på kartan* som visas på Arbetets museum i Norrköping öppnas dock dörrarna på vid gavel. Över 80 institutionaliserade barn från Sverige, Ryssland och Litauen har skildrat sin egen vardag i fotografier och målningar. I Ryssland och Litauen är det barnhem som skildras inifrån och i Sverige Råby ungdomshem utanför Lund och ett transitboende för ensamkommande flyktingbarn i Sigtuna.

Det mest slående är stort uppslagna porträtt och självporträtt. Med mycket fantasi och med en osviktig närvaro visar barnen upp sig själva och för oss betraktare förvandlas de omedelbart från anonyma barnhemsbarn

till självständiga människor med unika uttryck.

Huvuddelen av de drygt 200 bilderna som finns med i utställningen är dock vardagsbilder från institutionerna. Trots fonden av slitna och opersonliga interiörer är det mycket lek, glädje och gemenskap. Men också mycket sorg.

Under ett seminarium i anslutning till utställningen berättade en psykolog från ett ryskt barnhem att det mest utmärkande för barnen är saknaden efter vuxna och det går igen i flera av bilderna och målningarna. Bredvid ett mycket vackert självporträtt av

utställningen står författaren Göran Odbratt och fotografierna Kent Klinch och Lars Tunbjörk. Med utgångspunkt i Barnkonventionens 13:e artikel om barns rätt till yttrandefrihet och konstnärliga uttryck besökte de institutionerna under ett par månaders tid och höll workshops med barnen. Med sig hem fick de närmare 30 000 bilder och många målningar.

Utställningen visas på Arbetets museum fram till 16 oktober. Därefter ska den visas i Moskva för att sedan turnera i Sverige.

CARL MAGNUS HÖGLUND

en 12-årig flicka på transitboendet för ensamkommande flyktingbarn står det till exempel "I miss you so much my parents". Bakom

1 TEATER Lo Kauppis "Bergsprängardöttrar" på Riksteatern. Den hade premiär redan förra året men turnerar nu igen, efter en formidabel succé. Pjäsen, som bygger på Kauppis egna erfarenheter, tar oss med in i en annan värld med starka och mörka berättelser från kvinnliga interner och vårdare på Hinseberg.

2 BOK "Öga för bio" av biografkonsulent Lars Gillegård på Våra Gårdar. Boken vänder sig till landets kommuner och mindre föreningar som vill vidga sina perspektiv och ta filmen och biografierna på allvar. Här presenteras svar och förklaringar till de aktörer som vill ge sig i kast med att stärka den lokala film- och möteskulturen. Boken kan beställas direkt från Våra Gårdar.

3 REKLAM "Äta djur" av Jonathan Safran Foer (Norstedts). Att köttindustrin är vidrig vet de flesta. Ändå äter vi kött och blundar för varifrån det kommer. Men är det per definition förkastligt att äta kött? I så fall varför? Finns det kött som är okej att äta – och kött som man absolut inte vill äta? Safran Foer filosoferar, diskuterar och funderar i denna tänkvärda faktabok. Det är inte fel att äta kött, anser författaren. Men troligen är det fel att äta den köttbit du har på tallriken.

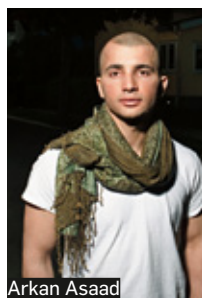
BOK

Hederskultur drabbar även män

Stjärnlösa nätter

■ Arkan Asaad
Norstedts

ROMAN De senaste årens hedersmord har väckt stor uppmärksamhet i media. Det är så gott som alltid flickornas tragiska situation som hamnar i fokus. De unga män som också drabbas av hederskulturen syns inte lika ofta. De pojkar som mot sin vilja tvingas gifta sig med en kusin eller någon annan släkting, för att inte vanhedra sin familj. Om denna dramatik berättar debutanten Arkan Asaad, själv av kurdiskt ursprung, enkelt och rakt. Hur han som försvenskad och fri 19-åring "luras" till Irakiska Kurdistan av sin far med förespeglingen att de ska besöka släkten. Anledning-

Arkan Asaad

en till resan är förstås en annan: Att gifta bort Amár (som Arkan kallas i boken) med hans kusin. Pressen är enorm. Amár protesterar vilt, men ser sig till sist besegrad av faderns och släktens krav. Går han dem inte till mötes utesluts han ur gemenskapen, vilket smärtar honom mer än han kunnat föreställa sig.

Giftermålet är snabbt avklarat och Amár reser hem i förhoppning om att kunna nästla sig ur äktenskapet genom att se till att kusinen inte får uppehållstillstånd. Men det blir knepigare än han trott. Släkten och fadern pressar honom att skynda på ärendet och bryr sig inte ett dugg om att Amár faktiskt inte älskar sin hustru. Kusinen väntar tålmodigt på sin make i Syrien. Att Amár dessutom blir förälskad på riktigt komplicerar situationen ytterligare. "Stjärnlösa nätter" är en intressant och läsvärd historia om hedersproblematiken, som ju inte bara drabbar flickor utan också pojkar.

MARIA ZAITZEWSKY RUNDGREN

Vi borde omforma vår verksamhet för att bättre passa medlemmarna, menar Fredrik Torberger.

Föreningsliv i lyckans tjänst

slutet av 1990-talet skedde ett teknologiskt genombrott. Vi har alla sett resultatet: färggranna bilder av hjärnor där olika kulörer indikerar olika grader av aktivitet. Plötsligt hade vi ett verktyg som fotograferar vårt själsliv – eller mer korrekt – flödet av blod i hjärnan.

Det visade sig bland annat att positiva känslor, en viktig del i lyckans ekvation, sammanfaller med aktivitet i främre delen av vänster hjärnhalva. Den subjektiva upplevelsen av lycka kunde stämmas av mot en objektivt mätbar aktivitet i hjärnan. Lycka gick faktiskt att mäta!

Plötsligt kunde forskarna studera vilka faktorer som leder till lycka, eller som man säger i branschen, subjektivt välbefinnande. Resultaten av studierna pekar på det som vi alla föreningsaktiva redan vet – att föreningsliv är en mycket bra väg till ett gott liv.

Kennon Sheldon har i sin forskning försökt identifiera människans rent psykologiska basbehov. Med försökspersoner från fyra olika kulturer visade han att vi alla behöver få känna samhörighet, kompetens och självbestämmande. När vi gör det ökar vårt välbefinnande.

Men vad har detta med föreningsliv att göra? Ja, vad gör vi egentligen i våra föreningar, oavsett inriktning? När jag möter föreningar återkommer svar som umgås, styrelsearbete, möten, kurser, projekt, ledarskap, fester, resor, skratta, bry sig om varandra, diskuterar osv. Allt detta matchar de psykologiska basbehoven mycket väl.

Känslan av självbestämmande växer i och med styrelsearbete, vid årsmöten och planeringsträffar, under projekt och möten som vi själva utformar och driver. Om föreningen dessutom påverkar politiken förstärks känslan av att forma sitt eget liv. Samhörigheten manifesteras av föreningsmedlemskapet som sådant, men också genom deltagandet i formella och informella sammankomster, som hejarklack eller spelare under tävlingar och genom föreningskläderna vi ibland bär. Vår kompetens får visa sig under

kurser, möten, projekt och diskussioner, eller varför inte i de relationer vi har och den omsorg vi visar varandra? Kort sagt, i alla situationer där vi får chansen att vara rätt person på rätt plats.

Sheldon lät också universitetslärare utforma sina kurser på ett sätt som maximerade känslan av samhörighet, kompetens och självbestämmande. Effekten i efterföljande utvärderingar var påtaglig och positiv. Skulle er förening kunna tänka likadant? Om er föreningsverksamhet tillgodoser människors psykologiska basbehov ökar ju möjligheten till stabil medlemsutveckling.

Lista föreningens olika aktiviteter och se hur de kan genomföras mer basbehovsorienterat. Vad gäller just att känna sig kompetent visar att det finns stora vinster med att låta människor göra det som de är bra på. Kreativitet, socialt beteende, engagemang och ansvarstagande ökar, medan stress minskar. Så låt oss i dialog skapa poster och uppdrag utifrån varandras inneboende intressen och förmågor istället för att över-tala medlemmar att ta sig an traditionstyngda uppdrag utformade av gammal hävd.

Att på så sätt respektera och ömsesidigt bekräfta varandras personer och styrkor, det är demokratiskt föreningsliv i högkoncentrat – samhörighet och självbestämmande, toppat med en skön känsla av att ha kompetens för den uppgift man åtagit sig. Lycka till (er)! ■

Om Fredrik Torberger

Har tidigare jobbat som konsult på NSF. Driver idag egna företaget Autentica som erbjuder stöd till den ideella sektorn samt personlig utveckling. Jobbar just nu som projektledare för UNF:s nya material oPåverkad och kommer under året att bistå JUNIS i utvecklingen av deras utbildningssystem.

Månadens medlem. "Det finns väl en del att jobba på."

Marcus Karlsson

ÅLDER: 30 / BOR: I GÖTEBORG / FAMILJ: SAMBO
YRKE: PRODUKTIONSLEDARE PÅ EVENTBYRÅ
FÖRENING: SILLVIKS HOPP

Hur länge har du varit medlem?

– Sedan barnsben. Jag är född och uppvuxen i nykterhetsrörelsen genom mina föräldrar. Som yngre var jag aktiv i UNF och satt med i förbundsstyrelsen 2001–2005. Sedan jag gick över till IOGT-NTO har mitt engagemang främst kretsat kring olika arrangemang för nykterhetsrörelsen. Bland annat Sommarfestivalen på Öckerö och förra kongressen i Göteborg. Mina erfarenheter använder jag dagligen i mitt jobb på en eventbyrå.

Berätta mer om ditt jobb!

– Jag arbetar med alla typer av evenemang, men främst med sponsorskap kring idrottsarrangemang och hjälper bland annat företag som sponsrar att göra något bra av sitt sponsorskap. Men vi gör även andra sorters event, allt ifrån aktiviteter i köpcentrum och på festivaler till konferenser.

Hur bra tycker du att IOGT-NTO är på att arrangera större event?

– Det finns väl en del att jobba på. Jag tror att felet man ofta gör är att man vräker på allt man har i stället för att hitta den röda tråden eller ett tema. Tricket för en bra fest eller ett event är att ha en bra grundidé och hålla sig till den, annars missar man lätt målet. Har man ett bra koncept brukar de goda idéerna komma automatiskt. Mitt tips är att försöka se framför sig hur man tänker sig att festen ska vara. Och försöka hitta roliga vinklar på temat man valt. Har man ett tema, ja då är det lätt att motivera varför man gör "galna" saker. Sedan är det förstås viktigt att ha bra ljus och att man testat ljudanläggningen innan gästerna kommer. Men viktigast av allt är att tänka efter innan och vara ute i god tid.

Hur känns det för dig som nykterist att göra event med alkohol?

– Jag har ett avdramatiserat förhållande till alkohol och lägger inga moraliska aspekter på dem som vill dricka. Däremot är jag mån om att det alltid ska finnas bra alkoholfria alternativ på konferenser där vin ingår. Och om en kund vill ha alkohol som present till exempelvis en talare brukar jag avråda. Alkohol som gåva är inte bra, man vet ju inte vem man ger den till och hur det uppfattas. Men jag är beredd att diskutera och lyssna på kunden, ofta brukar vi kunna resonera oss fram till en bra lösning.

"Om en kund vill ha alkohol som present till exempelvis en talare brukar jag avråda"

Känner du någon som borde bli månadens medlem?

TIPSA OSS på
accent@iogt.se eller
Accent, Box 12825,
112 97 Stockholm

TEXT **MARIA ZAITZEWSKY RUNDGREN**
FOTO **MATHIAS LÖVSTRÖM**

Administrativt ansvarig

Till vårt kansli

Ann Törner slutar efter 22 år på Våra Gårdar när hon går i pension i början av 2012, och nu söker vi en administrativt ansvarig.

Dina arbetsuppgifter blir att:

- vara administrativt ansvarig på kansliet
- ansvara för medlems- och konstregister
- protokollförare på styrelsemöten
- redaktör för vår tidning, och mycket annat

Vi söker dig som är administrativt kunnig, serviceinriktad, van att hantera många frågor. Du har god samarbetsförmåga och gillar att arbeta med människor. Du är medlem i nykterhetsrörelsen eller är beredd att bli det. Tjänsten är en heltidstjänst.

Vårt kansli finns på Stora Essingen och du blir en av vårt arbetsteam på sju personer. Läs mer om Våra Gårdar på www.varagardar.se. Vill du veta mer om tjänsten ring vd Olle Häggström 0733-72 63 52.

Din ansökan, med CV och bilagor, vill vi ha så snart som möjligt och senast tisdag den 9 augusti till:

Våra Gårdar, Olle Häggström,
Box 12825, 112 97 Stockholm,
olle.haggstrom@varagardar.se
Tillträde den 15 oktober eller
efter överenskommelse.

Liten stuga i skogen

Här kan du få en lugn plats redan till sommaren, bara att flytta in.

Huset är 31 m², byggt 1968. Kök/allrum och 2 sovrum. Gäststuga samt två uthus. Ingen el men underbar vedkamin och gasol. Sommarvatten och utedass. Huset står på en liten arrenderad skogstomt.

Pris: 50 000 kr, arrende f.n. 500 kr/år.

Stugan finns vid IOGT-NTO:s fritidsgård Lilla Lövhälla i Kolmården. På gården finns tillgång till mer bekvämligheter, en liten sjö med bad och roddbåt, och trevliga grannar. För stugägare krävs medlemskap i IOGT-NTO samt att man deltar i gemensamma arbetsdagar under året och i arbetet vid midsommarfirandet.

För mer information och bilder, ring Birgitta 0730-56 03 58.

Örnsköldsviks krets av IOGT-NTO
söker

VERKSAMHETSUTVECKLARE

Heltidstjänst, för arbete och utveckling av IOGT-NTO och Junis. Stor vikt läggs på ledarrekrytering.

Örnsköldsviks krets omfattar Örnsköldsviks kommun. Det finns totalt ca 20 IOGT-NTO och Junisföreningar med tillsammans nästan 1200 medlemmar.

Du är initiativrik, flexibel, kan samarbeta, kan planera ditt eget arbete, har körkort och tillgång till bil. Helnykterhet och medlemskap i IOGT-NTO-rörelsen är en förutsättning.

Tillträde augusti-september 2011.

Upplysningar om tjänsten får du av kretsens ordförande Peer-Olof Moberg 0722-21 99 74. Ansökan med meritförteckning och löneanspråk skickas senast 10 juni till PO Moberg, Sikelv 4, 894 30 Själevad. Komplet ansökan kan även mejlas till peer-olof.moberg@sobernet.nu

Har ni i er
förening
en bra idé?

IOGT-NTO-förbundet delar årligen
ut 2 miljoner till lokala projekt för
att utveckla IOGT-NTO.

Mer information och ansöknings-
blankett hittar ni på

www.iogt.se/projektbidrag

FOTO: PIERRE ANDERSSON

Förbundsordföranden. Anna Carlstedt

För att IOGT-NTO ska växa måste vi bli fler. Om vi alla värvar en medlem var kommer vi att dubbla vårt medlemsantal. Och det är du och jag som kan fixa det!

Våga värva en medlem

Nu behöver jag hjälp. Och jag behöver hjälp av just dig. Det finns en sak som vi behöver fixa tillsammans, du och jag. Bakgrunden är den följande:

IOGT-NTO är en av ytterst få svenska folkrörelser som rekryterar många nya medlemmar. De senaste åren har vi värvat flera tusen. Varje år. Detta är särskilt anmärkningsvärt med tanke på att vi har en ganska hög tröskel. Den tröskeln stavas medlemslöfte. I många andra organisationer kan man gå med för att stödja en idé, men i övrigt krävs det ofta inte särskilt mycket av individen. När du blir medlem i IOGT-NTO däremot ska du så länge du är medlem leva helnyktert, vilket är ett ytterst radikalt ställningstagande i Sverige idag, där 90 procent av den vuxna befolkningen dricker alkohol. Dessutom ska du ställa upp på IOGT-NTO:s värdegrund, som bygger på tolerans, mångfald och alla människors lika rätt och värde. Trots – eller kanske tack vare – denna höga tröskel värvar vi flera tusen nya medlemmar varje år.

Och det behöver vi fortsätta göra. Om vi inte bara ska göra insatser i samhället, utan faktiskt vill göra skillnad och kunna påverka för att förändra världen, då måste vi vara många. Fler än vi är idag! De senaste åren har några saker gjort att vi också tappat många medlemmar. För det första går förstås ett antal av våra

äldsta kämpar ur tiden varje år. För det andra förlorade vi ett antal medlemmar när vi, för andra gången i modern tid, uteslöt en medlem som aktivt och offentligt motarbetade vår värdegrund (men vi fick också nya medlemmar på kuppen!). För det tredje visade det sig att försöket att låta medlemsavgiften vara noll kronor det första året fungerade riktigt dåligt: Vi som brukar ha en betalningsfrekvens på nästan 90 procent såg då att betalningsfrekvensen var usel bland dem som värvats med detta erbjudande, när det väl var dags att betala sitt medlemskap år två.

Nu börjar allt detta rätta till sig. Vi har ett mycket fint värvningsarbete i många av våra distrikt och föreningar. Mycket glädjande är att vi är fler som värvar! Våra "storvärvar" gör ett fantastiskt jobb. Men för att hela organisationen ska lyfta krävs det att vi alla värvar. Det vill säga du och jag. Så våga fråga, för IOGT-NTO:s skull. Vi behövs mer än någonsin, vi behöver dig och vi behöver just den person som du värvar. Så fråga grannen, kompiserna på gymmet eller äldreboendet, kusinen, lantbrevbäraren eller flörten i tvättstugan. Om vi alla värvar en var kommer vi att dubbla vårt medlemsantal. Och det är du och jag som kan fixa det! ■

Just nu

Det här är läget just nu för IOGT-NTO

Nya medlemmar under 2011

+670

Antal som värvat under 2011

217

Medlemmar totalt

30 227

(SIFFRORNA AVSER 2011-04-26)

Missa inte!

Antilangningskampanj inför skolavslutningen
15 maj–10 juni.

► Läs mer på iogt.se.

Folknykterhetens vecka
30 maj–5 juni.

Temat i år är "Stor & liten".

► Läs mer på iogt.se och på sidan 10.

En ovanligt klok sommarkurs
13–15 juni

Fördjupningskurs om alkohol- och narkotikafrågor.

► Läs mer på www.can.se.

IOGT-NTO-rörelsens kongresser

29 juni–3 juli
Platsen är Åre.

► Läs mer på www.kongress2011.se.

Narkokoll. Del 7. GHB.

I Accents serie Narkokoll får du snabb information om de vanligaste narkotiska preparaten.

Dödsdrogen GHB

GHB, gammahydroxybutyrat eller gammahydroxismör-syra, är en substans som finns naturligt i de flesta av kroppens vävnader. Som missbruksmedel förekommer GHB oftast som en klar luktfri vätska som dricks. Drogen doseras med hjälp av korken på en PET-flaska. En till två korkar är en normaldos. GHB är lätt att överdosera och en överdos kan leda till andningssvårigheter och död.

Sedan slutet på nittioalet har flera uppmärksammade dödsfall inträffat i Sverige på grund av att personer överdoserat GHB.

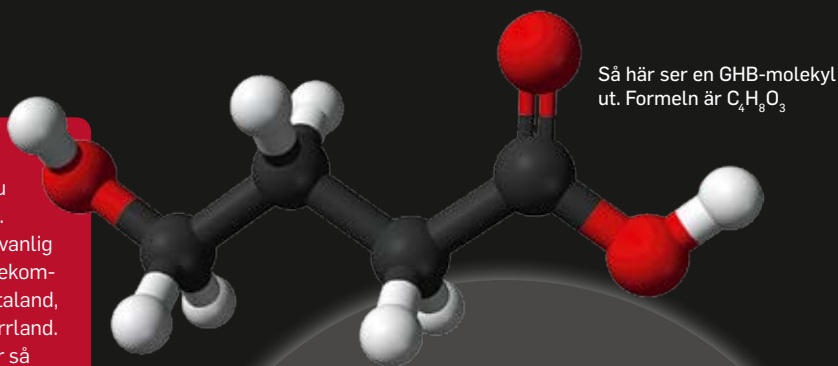
GHB narkotikaklassades i februari år 2000. Därefter ersattes drogen till viss del av GBL som omvandlas till GHB i

kroppen. GBL har ännu inte narkotikaklassats.

GHB är en relativt ovanlig drog i Sverige. Den förekommer oftast i Västra Götaland, Uppsala och Västernorrland. På grund av att GHB är så pass sällsynt är det svårt att bedöma hur tillgängligheten utvecklas. Ett antagande som Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning, CAN, gör utifrån beslagsstatistiken är att tillgängligheten minskat något under 2000-talet.

Tullen står endast för en procent av de beslag som gjorts av drogen sedan den narkotikaklassades. Detta tyder på att GHB åtminstone delvis tillverkas i Sverige.

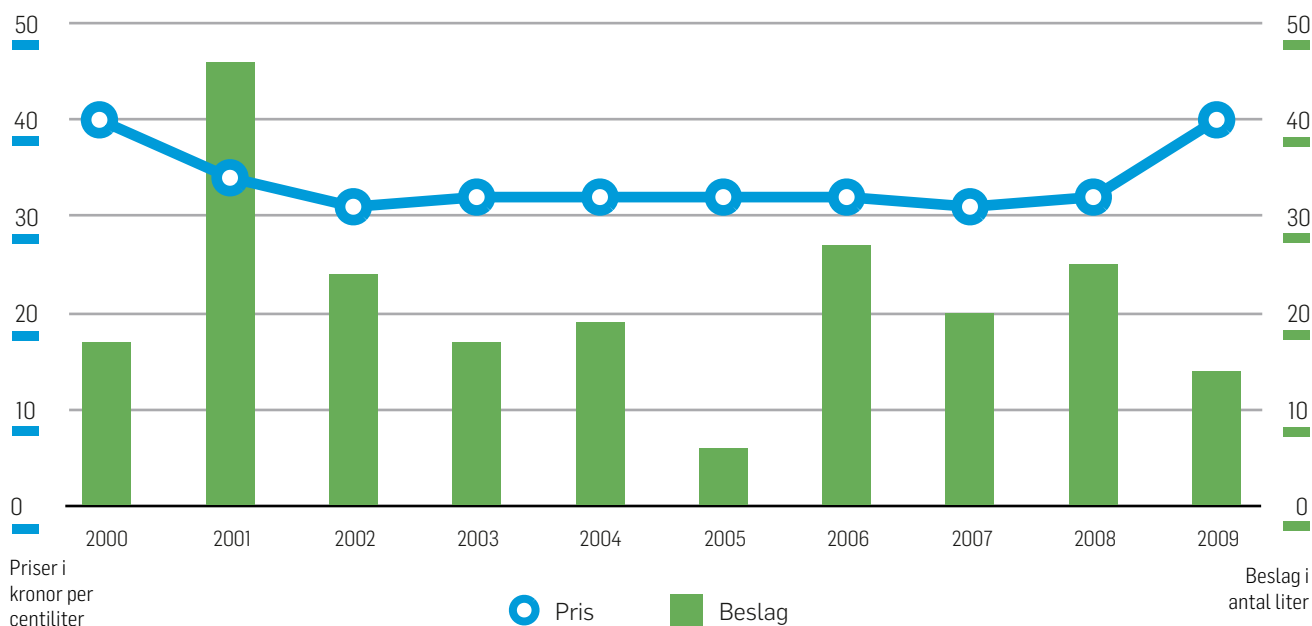
JOANNA WÅGSTRÖM

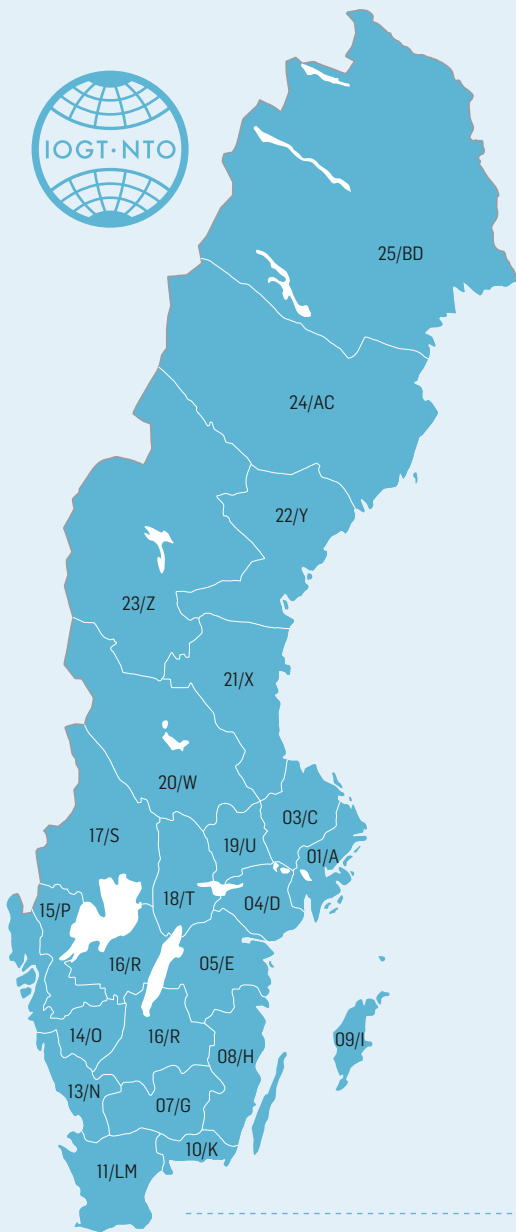

Effekter och biverkningar

- ▶ Tas snabbt upp av kroppen.
- ▶ Avslappning.
- ▶ Upprymdhet, eufori.
- ▶ Kan snabbt övergå till sömn och medvetslöshet (kallas att "brinna av")
- ▶ Muskelspasmer
- ▶ Illamående
- ▶ Andningsbesvär
- ▶ Krampanfall
- ▶ Koma
- ▶ Personer som vaknar upp efter att de somnat av GHB kan få panik och bli aggressiva
- ▶ Minnesluckor
- ▶ Dödsfall
- ▶ Psykiskt och fysiskt beroende
- ▶ Vätskan kan ge frätskador i mun och svalg

Pris och beslag av GHB

Här finns IOGT-NTO

STOCKHOLM, 01/A

Kontaktperson: Kajsa Elveberg
08-21 37 51, 0707-78 70 03

UPPSALA, 03/C

Kontaktperson: Mona Örjes
018-12 14 86, 0733-83 83 42

SÖDERMANLAND, 04/D

Kontaktperson: Micael Söderström,
0155-28 15 40, 070-770 99 57

ÖSTERGÖTLAND, 05/E

Kontaktperson: Ulf Zetterström,
013-10 40 40, 073-383 83 39

JÖNKÖPING, 06/F

Kontaktperson: Tomas Nylén,
036-12 07 10, 073-056 44 88

KRONOBERG, 07/G

Kontaktperson: Anders Karlman, 073-271 76 04

KALMAR, 08/H

Kontaktperson: Gunilla Nilsson, ordförande,
0733-83 83 30

GOTLAND, 09/I

Kontaktperson: Monica Engström-Thomsson,
0498-21 50 43, 070-190 84 34

BLEKINGE, 10/K

Christer Karlsson, Pia Marcolin,
0457-157 11, 0733 - 83 83 31

SKÅNE, 11/LM

Kontaktperson: Peter Tuvegård,
040-611 51 15, 070-190 84 05

HALLAND, 13/N

Kontaktperson: Leif Arne Gustavsson
0346-164 90, 0703-777 187

GÖTEBORG OCH BOHUSLÄN, 14/O

Kontaktperson: Malin Westergren (föräldraledig),
vik Daniel Carlyd, 031-77 57 860

ÄLVSBERG, 15/P

Kontaktperson: Anneli Simu Gunnarsson,
Ola Österlund (föräldraledig), vik Elin Martinsson
033-10 32 72, 076-84 28 283

SKARABORG, 16/R

Kontaktperson: Petra Berghäll, 0500-48 34 13

VÄRMLAND, 17/S

Kontaktperson: Monica Ståhl, ordförande,
054-18 77 72, 073-040 16 09

ÖREBRO, 18/T

Kontaktperson: Per Holm
019-13 85 65, 019 -611 58 14

VÄSTMANLAND, 19/U

Kontaktperson: Per-Erik Lundberg, ordförande,
070-395 96 10

DALARNA, 20/W

Kontaktperson: Krister Broberg, ordförande,
0243-851 05, 073-511 46 13

GÄVLEBORG, 21/X

Kontaktperson: Krister Lundgren, ordförande,
0650-14791, 0738-17 72 34

VÄSTERNORRLAND, 22/Y

Kontaktperson: Mats Löw (Medelpad), Ingela
Sjöberg (Härnösand)
0660-175 95, 076-135 85 86, 070-284 88 21

JÄMTLAND, 23/Z

Kontaktperson: Charlotte Henriksson
063-13 20 45

VÄSTERBOTTEN, 24/AC

Kontaktperson: Inger Malmén, 0730-45 90 90

NORRBOTTEN, 25/BD

Kontaktperson: Anna-Lena Gröhn
073-0911 767

Värva en medlem!

Värvarens personnr

MEDLEMSLÖFTE

Som medlem i IOGT-NTO lovar jag att arbeta för ett bättre samhälle utifrån IOGT-NTO-rörelsens grundsatser och program.

Därmed lovar jag att leva helnyktert, det vill säga att ej använda alkohol drycker med högre alkoholhalt än 2,25 volymprocent, narkotika eller andra gifter med berusande effekt.

IOGT-NTO är ansvarigt för behandlingen av de personuppgifter som du lämnar i samband med din medlemsansökan. Personuppgifterna kommer IOGT-NTO att använda för att föra medlemsregister och behandlas inom ramen för IOGT-NTO:s verksamhet. De kan också komma att överlämnas för behandling till annan part som IOGT-NTO har ett avtal med, exempelvis för administration av medlemsavgifter eller för erbjudanden om tjänster och produkter till dig som medlem.

IOGT-NTO är angelägen om att de personuppgifter som registreras är riktiga. För att ge dig som medlem bästa möjliga service är det därför viktigt att du meddelar oss eventuella förändringar. Du kan när som helst skicka en skriftlig begäran till oss om information om vilka personuppgifter om dig som behandlas.

Vill du inte att dina personuppgifter överlämnas till annan för exempelvis marknadsföringsändamål är du välkommen att skriftligen anmäla detta till oss.

Jag står bakom IOGT-NTO:s medlemslöfte och vill bli medlem

Jag godkänner att IOGT-NTO sparar och hanterar mina personuppgifter.

Namnteckning *

Förnamn *

Efternamn *

Gatuadress *

Postnummer *

Ort *

Personnr (10 siffror) *

Telefonnr

E-postadress

Eventuellt önskad förening

* Obligatoriska uppgifter.

Skicka in talongen till IOGT-NTO, Box 12825, 112 97 Stockholm

IOGT-NTO INFORMERAR

www.iogt.se • www.sobernet.nu • 08-672 60 05 • info@iogt.se

BESTÄLL MATERIAL TILL FOLKNYKTERHETENS VECKA NU!

Tema för årets kampanj under Folknykterhetens vecka är alkoholfria tillfällen och att umgås över generationsgränserna. Själva kampanjen kommer att äga rum 30 maj till 5 juni, och det är hög tid att planera vad man ska göra och att beställa material till veckan.

På vår hemsida www.iogt.se/fnv2011 kommer information att läggas upp löpande och där kan ni beställa material omgående.

Värvarssommar

I sommar satsar IOGT-NTO på att värva medlemmar i anslutning till fem olika evenemang runt om i Sverige. Vecka 27 Power Meet i Västerås, vecka 29 Dansbandsveckan i Malung, vecka 30 O-ringen i Söderhamn, vecka 32 Noliämässan i Umeå, vecka 34 Malmöfestivalen.

Tycker du att det skulle vara kul att delta och värva på något av evenemangen så anmäl dig till Robert Lindh (0733-72 62 19, robert.lindh@iogt.se) eller Winnie Blom-Jensen (070-190 84 61, winnie.blom-jensen@iogt.se). Det finns fortfarande några platser kvar.

Tänk om – skolavslutningen

Informationsinsatsen som riktar sig till föräldrar genomförs av Statens folkhälsoinstitut i samarbete med Polisen, Systembolaget och IOGT-NTO fortsätter och nu är det dags att sprida de uppskattade budskapen i samband med skolavslutningen. Flygblad, broschyrer, dekal, affischer och buttons finns för kostnadsfri beställning, ta kontakt med Helena Bergkvist, 08-672 60 18 eller helena.bergkvist@iogt.se.

Nytt studiematerial – Narkokoll

Narkokoll är ett material för dig som vill öka dina kunskaper inom narkotikaområdet. Materialet bygger på sex olika artiklar och till varje kapitel finns det diskussionsfrågor som lämpar sig till studiecirkel. Det nya studiematerialet Narkokoll är framtaget tillsammans med RNS och studieförbundet NBV.

Vi har tryckt upp en mindre upplaga men materialet finns även som PDF om intresse finns att skriva ut det på egen hand. Vill man ha en studiecirkel tar man kontakt med sin närmaste NBV-avdelning. Vill du veta mer om Narkokoll ta kontakt med Helena Bergkvist, 08-672 60 18 eller helena.bergkvist@iogt.se.

Höstfestival i Tyskland

IOGT Tyskland arrangerar den 17–24 september en träff som de kallar Autumn Festival i Altthymen, Brandenburg. Läs mer på www.iogt.se/autumnfestival.

Din hjälp behövs – beställ värvarsmaterial

IOGT-NTO är en stark folkrörelse där en viktig del är att vi är många medlemmar. Därför behöver vi alla hjälpas åt för att värva personer i vårt avlånga land som kan tänka sig att bli medlemmar genom att ställa upp på vår ideologi. Du kan beställa värvarsmaterial från IOGT-NTO-förbundet. Skicka ett mail till info@iogt.se eller ring 08-672 60 05 så skickar vi.

5 SÄTT ATT
ENGAGERA DIG

- Värva en medlem till vårt ungdomsförbund UNF
- Skänk 50 kr till vårt internationella arbete genom att skicka ett sms "Global" till 72 970
- Hjälp till att ordna med er IOGT-NTO-lokal i sommar
- Tipsa om utbildningen Nyktra kvinnor kan till en drivande kvinna i IOGT-NTO
- Ha en IOGT-NTO-pin på din jacka

KONGRESSEN

Missa inte att anmäla dig till kongressen i Åre före den 1 juni. För UNF:s deltagare är detta sista dagen att anmäla sig, och för övriga höjs priserna efter den 1 juni med 20 procent.

UTBILDNINGAR 2011

Anmälningar till alla utbildningar görs på hemsidan www.iogt.se.

Vill du veta mer om innehållet eller har du andra frågor, se hemsidan, mejla info@iogt.se eller ring 08-672 60 05.

I kurskostnaden ingår (om inget annat anges) resa med billigaste färdssätt, mat samt övernattnig i dubbelrum om kursen varar flera dagar.

IRMA – fortsättningskurs

Nu har du som är IRMA-användare möjlighet att fräscha upp kunskaperna och få information om nya funktioner i systemet. IRMA utvecklas ständigt och vi bygger på nya funktioner och finslipar de vi redan har. Denna eftermiddag ger dig möjlighet att uppdatera kunskaperna och kanske också få svar på frågor och funderingar.

NÄR OCH VAR: 24 augusti på Tollerare folkhögskola, Saltsjö-Boo.

KOSTNAD: 300 kr inkl resa.

ANMÄLAN: Via www.iogt.se/utbildningar eller 08-672 60 05 senast 8 augusti 2011.

Nyktra kvinnor kan

Nyktra kvinnor kan är ett program för personligt ledarskap

inom rörelsen. Det vänder sig till kvinnor som har ett ledande uppdrag – som förtroendevald eller anställd – på vilken nivå som helst inom IOGT-NTO-rörelsen.

NÄR OCH VAR: 3 träffar under 2011-2012 (10-11/9, 17/1 och 26-27/1) i Stockholmstrakten.

KOSTNAD: Kostnadsfritt, tillägg 500 kr/natt för ev enkelrum.

ANMÄLAN: Via www.iogt.se/utbildningar eller 08-672 60 05 senast 31 maj 2011.

Värvarkickoff

Du har väl inte glömt att boka in datumet för höstens värvarkickoff i Stockholm 10-11/9.

Mer info kommer längre fram och vi kan utlova en toppenhelg som start för en höst fylld med

medlemsvärkning i IOGT-NTO.

NÄR OCH VAR: 10-11 september, Saltsjö-Boo utanför Stockholm
KOSTNAD: Kostnadsfritt, tillägg för ev enkelrum.

ANMÄLAN: Via www.iogt.se/utbildningar eller 08-672 60 05 senast 19 augusti 2011.

Kampanjutbildning

Det här är utbildningen för dig som vill lära dig metoder för kampanjer i din lokalförening eller i ditt distrikt. Syftet är att under en dag få en grund att stå på för att se till att IOGT-NTO syns och hörs, och på så sätt är du med och påverkar samhällsdebatten och -utvecklingen. Samma utbildning arrangeras på 8 ställen i landet under året, och man går i första hand på

den som är närmast där man bor. Nu är det dags för årets sista chans till utbildning.

NÄR OCH VAR: 17 september i Sollefteå.

KOSTNAD: 350 kr inkl resa och mat.

ANMÄLAN: Via www.iogt.se/utbildningar eller 08-672 60 05 senast 2 veckor innan.

Kalendarium 2011

Maj

15/5-10/6 Antilangningsinsatsen Tänk om, inför skolavslutningen

20-22/5 Utskottshelg, för de som är utsedda att sitta i utskott till kongressen, Saltsjö-Boo

28-29/5 Lärgegenskap för sociala ledare, träff 3 (för de som var med på träff 1 och 2), Saltsjö-Boo

30/5-5/6 Folknykterhetens vecka

Juni

2/6 Folknykterhetens dag

10/6 Accent nr 5 kommer ut

10-11/6 NBV:s förbunds möte

27/6-1/7 Kongressvärvarturné

29/6-3/7 Kongress i Åre

Augusti

24/8 Utbildning i IRMA – fortsättningskurs, Saltsjö-Boo

25-26/8 Rörelsegemensam konsultsamlning, Saltsjö-Boo

26/8 Accent nr 6 kommer ut

September

8/9 Kursdag för kontorsanställda, Mölnlycke

10-11/9 Värvarkickoff, Saltsjö-Boo

10-11/9 Nyktra kvinnor kan, träff 1, Saltsjö-Boo

15/9-15/11 Distriktsvärvarkampanj, höst

17/9 Kampanjutbildning, Sollefteå, främst för Västernorrlands och Jämtlands distrikt med granndistrikt

23/9 Arbetsledarutbildning, Saltsjö-Boo

23/9 Accent nr 7 kommer ut

24-25/9 Regional distriktsstyrelsekonferens södra Sverige, Värnamo

24-25/9 Regional distriktsstyrelsekonferens Mellansverige, Saltsjö-Boo (Lännersta)

24-25/9 Regional distriktsstyrelsekonferens norra Sverige, Umeå

27-28/9 Krets-/föreningskonsultsamlning, Saltsjö-Boo

30/9 Sista dag för ansökan om projektbidrag för föreningar och kretsar

30/9-2/10 Kontaktmannaträff för kamratstödsledare, Flen

30/9-2/10 NBV:s förbunds dagar

Oktober

1-31/10 Insamling till stöd för Världens barn

1-31/10 Våra Gårdars satsning KALAS-Bra – Inspiration till kalas för alla äldre i våra lokaler

8-9/10 Våra Gårdars regionala inspirationsdagar på fyra platser i landet

13/10 Mentorsutbildning sociala företag, Stockholm

14/10 Idébyttardag sociala företag, Stockholm

15-31/10 Antilangningsinsatsen Tänk om, inför Halloween

21/10 Accent nr 8 kommer ut

21-22/10 Finansiera och förverkliga din projektidé, Mölnlycke

21-22/10 Trollbind din publik! Retorikkurs, Mölnlycke

22-23/10 Våra Gårdars regionala inspirationsdagar på fyra platser i landet

24/10 Sista anmälan av lag till frågetävlingen Pumpen, se www.iogt.se/pumpen

KUTUR VID KUSTEN		DRIV- MEDEL			STÄMMA	
		UTROP			ÄMNET	
		VÄNING			SMALT BAND	
BLIR TVÄTTEN						
PÅ SLA- LOMSKIDA						
HÄRRÖRA						
FRÅGE- SOCKEN						
SNÖTTS			VÄSTER- BOTTEN			

↓	KF-OR-GAN	▼		↑	TAR MAN MED SAKER	↓	KAR HÖG-TID-LIGA	→							Accent Nr 4	▼	DE HJÄLPER	▼		↑	SEGT TRÄ LÄGGER SKYTT	↓		HÄNSYNS-LÖST STRÄNG
					HAR LUF-FARNA					GRUNKA VID PUNKA				HAR MÅNGEN STENKAKA										
LITEN TÖS SOM KAN STJÄLPA SMÅDA							VAL-VÅRDAD SKRAPA UN DAN								KAN GE RABATT									
→				BIL					BRUKAR GÄDDAN I VASSEN						MISS KAN LEK-LYSTNA RIDA TILL							SPRING-ER PLAN-LÖST		
KLASSIFICERAT VIKTIGT ANSVAR									VINGAT BLAND-VÅSEN IGT	FINNS I FABRIK BRIST I OMLÖPP														
→											FICK DU I SNÖN FINT MÅL											VIKTIGA BOK-STÄVER MORAL		
KAN DU NÅGON FÖRSTA APRIL							KAN INTE BILDA KÖ KARL-ERIK			WAERN SOM SPRANG SÅNKA						HAR EN SLÄK-TING I KNIPA	FLÖ-DADE HADE MACK							
RESER-VERAD			ALLMÄN-TJÄNST-GÖRING			STATLIG SÄKERHET	KAN MAN PÅ PALL																	
→														GÖSTA NORD-GREN										
SKOGS-KATT				ALFRED E. I MAD				→							INTE KUL ATT GÅ I				FLÖT I GAMLA TESTA-MENTET					

Kryss och foto: Anders Perstrand

SKICKA IN OCH VINN!

Miljonlotter i potten. Tre lotter vinner förstapristagaren, en lott vardera får de tio som därefter har tur i dragningen.

Skicka in lösningen till Accent, Box 12825, 112 97 Stockholm, senast 25 maj 2011. Märk kuvertet Kryss 4/2011.

NAMN

ADDRESS

POSTADDRESS

Första pris, tre Miljonlotter: **Ingrid Johansson**, Arvidsjaur.
Sidovinster, varsin Miljonlott: **Jan Andersson**, Bollebygd; **Lisbeth Svensson**, Båstad; **Irene Ivarsson**, Storå; **Frank Larsson**, Torekov;
Bengt Elfström, Linneryd; **Ann-Marie Alvelid**, Midgård, Västervik;
Herbert Bylund, Härnösand; **Inga Fredriksson**, Sävsgö; **Inga Elfsson**, Jönköping; **Birgitta Persson**, Kalmar. **Accent gratulerar!**

Accent-kryss nr 2-2011 Lösning								→	K	O		K													
									M	A	L	Ö	R												↓
						B	E	V	A	K	A	D													
							D	A		A	V	A													
						A	L	L			R	A	M												
	↓	B	R	A			J	E	J	A		T	E	S		A		B		↓					
R		E	O	R		B		B	E	N	S	T	R	Ä	C	K	A	R	E						
		H		I	D	E	T	O	R	K	A		↓	S	L	A	T	T	E	N					
		Ä		S	Y	R	E		↓	M	A		R	O	L	L		T	V						
A		L	M	T	R	Ä		M	E	R	R	I	M	A	C	K		K	Ö						
		L		O	K	T	A	E	D	R	I	S	↓	K		U		P	O	R					
V		E	C	K	A	T		S	↓	I			↘	P	A	R	T	N	E	R					
Y		R	A	R		A		T	U	N	G			N	O	T		R	G						
		↓	F	A	T	T	N	I	N	G	E	N	↓	C	A	N	C	A	N						
G	R	E	T	A	S		S	O		T	U	R	K		B	Y	R	Ä							

IOGT-NTO-RÖRELSENS KONGRESSER 2011 I ÅRE (28) 29/6-3/7

ANMÄLA DIG TILL
SOMMARENS ÄVENTYR!

KONGRESS2011SE

IOGT-NTO-RÖRELSEN

Posttidning B

Accent, Box 12825

112 97 Stockholm

IOGT-NTO-RÖRELSEN
Internationella Institutet

PG: 90 04 63 - 1

BG: 900-4631

SMS:a "GLOBAL"
till **72970** så
bidrar du med
50 kronor
till IOGT-NTO-rörelsens
internationella arbete

45 kronor går till vårt arbete, 5 kronor är operatörernas avgifter.
Gå in på www.GLOBAL.IOGT.SE eller ring 031- 88 75 40 för mer info.